





# Szőlőoltvány-eladás!!!

kaphatók

**SZÉKELY J. JÓZSEF, GYÖNGYÖS (Szt. Urbántemplom).**

A legjobb minőségben és fajtisztán, dus választékban: I. oszt. gyökeres fás-, gyökeres zöld- és sima oltvány, I. oszt. fajtisztá gyökeres és sima **Ripária Portális** vesszők, I. oszt. sima, egy- és kétéves gyökerű hazai szőlővessző. Régi szőlők pótlására kétéves gyökerű zöld- és fásoltványok **Arjegyzék ingyen!**

Pályázatokhoz csak bizonyítványmásolatok csatolandók. Eredeti bizonyítványok elvesztéseért a kiadóhivatal nem vállal felelősséget. \*\*\*\*

## KIS HIRDETŐ

A kihirdetések ára: minden szó 5 fillér a vastagabb betűvel írt szavak 10 fillér. a legkisebb hirdetés 1 korona. Csak oly levelek továbbíthatók, melyek a szükséges póstabélyeggel ellátva küldetnek be. □ □ □

**Gazdatiszti** állást keresek gazdasági iskolai képzettséggel, 34 évi gyakorlattal, a gazdaság minden ágazatában alapos jártassággal bírok. Czukorrépa, dohány és egyéb kereskedelmi növények termelésén kívül állattenyésztés, hizlalásokban bő tapasztalatokkal rendelkezem. Magyar nyelven kívül német, tót és román nyelveket szóban bírom. Szíves megkereséseket a kiadóhivatal „Sz. A.” jellege alatt továbbíthat.

**Szerény** jólelkű, fess, keresztyén, középkorú uriaszony, ki teljesen egyedül magárahagyatva áll a világban, elmenne oly magános birtokoshoz vagy gazdatiszthez házvezetőnek, hol állandó otthonra találna. **Péchy, Budapest, IV., Czukor-utca 8. II. em. 12.**

### Diszkertkedvelők

körjének árjegyzékét az első magyar diszfenyő-faiskolától. Tulajdonosa **COPONY EDE, KÖRMENDEN.** 120 fajta tülevéltűfák, lombfák, diszcserejék kaphatók.

### Állások, pályázatok,

valamennyi szakmából olvasható az „Országos Pályázati Közlönyben”. Ingyen mutatványszám. Budapest, IX. ker., Üllői-ut 55.



**Gazdasági segédtsztek.** Jelenlentevény bérgazdaság részére keresetnek gazdasági iskolát végzett nőten segédtsztek. Ajánlatok: „Fejér János” címre (48919) Schwarz József hirdetőjébe, Andrassy-ut 7. küldendők.

Legkorábbi

### székely tengeri

vetőmag vasutra feladva q 30 korona. Zsákok és pénzküldemények **Intze Kálmán**nak Uzon, Háromszék megye czimzendők.



### Ha a tehenek elvetélnek

ennek oka legtöbbször a tartós hüvelyhurut. „... A Bissulin minden kívánalmaknak megfelel minden esetben gyógyít, ha a betegség hüvelyhurut...”

Der fränkische Bauer 1912. 12. sz. „... A tartós hüvelyhurutnál a Bissulin minden orvosság felett áll...”

Allg. Schweizer Ztg. 1909. 12. sz. Köztelek 1909. 9. sz. „... A Bissulin kezelés ma a legjobb...”

Bissulin csak állatorvosi rendelésre szállítatik. Óvakodjunk a hamisítványoktól. Minden kupocska boríték papírján rajta a Bissulin név. Használati utasítás körképpel ingyen. H. Trommsdorff, Chem. gyár, Aachen. (6)

### Cséplésre és szobafűtésre

egyaránt kiválóan alkalmas és olcsó áránál fogva országwide méltán kedvelt elsőrendű baglyasaljai és Józsefaknai

## tömörszenünket

ajánljuk a magyarországi gazdaság közönség figyelmébe

**ÉSZAKMAGYARORSZÁGI EGYESITETT KÖSZÉNBÁNYA ÉS IPARVÁLLALAT R.-TÁRS.**  
Budapest, V., József-tér 10.

A 32 év óta fennálló **FISCHER-féle**

## ZSÁK- és PONYVAGYÁR

**BUDAPEST, Nádor-u. 31-33.** egyike az ország legmegbízhatóbb beszerzési forrásainak.

**Lópokrócok,** valódi amerikai

**Manila-kéveketők,**

**SZŐLŐKÖTŐZŐ-FONALAK,** jobb és olcsóbb a raffánál.

Egyszer használt ponyvák, termény- és lisztes-zsákok is állandóan jutányosan kaphatók.

## Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban: Budapest, VIII., József-utca 15. szám alatt.



Reitter Oszkár

nagybecskereki főkapitány és fajbaromfi tenyésztőnek nagyszerű találmánya

a „**PATKÁININ**”

patkányirtó szer (nem mérge) mely emberre és házi állatokra nem ártalmas.

1 adag ára 2 korona

mely elegendő körülbelül 120 patkány kiirtásához.

Minden adaghoz használati utasítás van mellékelve.

A biztos eredményért jótállás!

Ismertető prospektust, melyben le van írva, hogy különféle gazdaságban hány adag használandó. Kérésre ingyen küld Reitter Oszkár főkapitány Patkánin gyárának vezetője Nagybecskereken.

Első minőségű

## ostrai szenet

pontosan szállít **J. Swirczek M.-Ostrau.**

## A SZŐLŐ TRÁGYÁZÁSA.

Írta: **ORDÓDY LAJOS.** — Ára 3 korona.

Ajánlott küldéssel 3.45 K. Utánvétellel küldve 3.65 K.

Gyakorlati útmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket istálló- és műkereskedelmi trágyákkal úgy trágyázni, hogy a legjobb terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessük.

Megszerezhető a „Gazdasági Lapok” kiadóhivatalában, Budapest, VIII., József-utca 15.



Nincs takarmányszükség! Termeljetek minél több takarmányrépát!

Díjmentesen küldetik a **takarmányrépatermelés** című könyv és a takarmányrépamag **áránálata**

a viszonteladók által vagy közvetlen **Erie Frichswerth uradalom 69.** (Thüringen) által. Azonnal irjatok. Levelezőlap is elegendő.

# HÜTŐTELEP és JÉGGÉP

A. Freundlich, Düsseldorf különlegességi gyárából, továbbá

## EREDETI STOCK MOTOREKE

a teljesítménynek, talaj- és terepviszonyoknak megfelelő nagyságban és löerő számmal, előre-hátra menettel, gépi kiemelő szerkezettel berlini gyárunkból

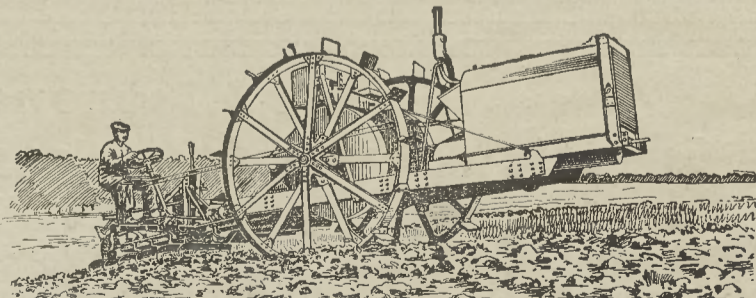
**azonnal szállítható.**

A vasuti szállítás a háborus állapotnál sem szenved késedelmet.

Vezérképviselőt:

## Munkácsi és Bánki

okleveles gépészmérnökök mérnöki irodája, **BUDAPEST, V., KLOTILD-UTCZA 4.** Sürgőnczim: „Diplings” Telefon: 76-94.



1000 gép üzemben. — 6 éves referenciák tartósságra. — Számos utánrendelés.



# GAZDASÁGI LAPOK

## MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

Alapította KORIZMIOS LÁSZLÓ  
1849-ben.

VEZÉRELV: Hozunk mezőgazdaságunkba helyes arányokat.

### ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre . . . . .	20 kor.
Fél évre . . . . .	10 "
Negyed évre . . . . .	5 "

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz ozimzendők.

### HIRDETÉSEKET

A lap kiadóhivatala veszi fel. Árjegyzék ingyen és bérmentve. Hirdetési mellékletek jutányos árban fogadtatnak el.

**TELEFON: József 40-66.**

Az e lapokban foglalt cikkekkért minden utannyomasi jog fentartva.

**KÉZIRATOKAT A SZERKESZTŐSÉG NEM AD VISSZA**

### TARTALOM.

	Lap
Szemle . . . . .	113
Tárca. — Levél Californiából. — Igali Szvetozár . . . . .	114
Pozsonyvármegye m. kir. gazdasági felügyelőség 1914. évi jelentéséből. — Tölg Gyula . . . . .	115
Könyvismertetés . . . . .	116
Kérdések és feleletek . . . . .	116
Kérdések: Vakond a konyhakertben. P. N. . . . .	
Feleletek: Oselódkonvenció és gazdasági munkák J. B. B. 2. Végh Kálmán Mátyás. — Tengeri Ára. F. . . . .	
Kisebb szakközlemények . . . . .	116
Hírek . . . . .	117

## Előfizetési felhívás!

**Tisztelt Gazdatársak! Verbungosok vagyunk, verbuválunk mi is most, midőn a világháború dühöng az ország határain. Felhívunk Benneteket, hogy csapjatok fel katonának azon hadseregbe, mely a mezőgazdaság minden látható és láthatatlan ellenségével felveszi a küzdelmet, mely harczol a természet elemeivel: tűzzel, vízzel, időjárással. Megsemmisíteni törekszik azon növényi és állati ellenségeket, melyek házi állatainkat vagy miveleti növényeiket megtámadják. Mindezen fegyverfogásokra, a küzdelem sikeres folytatására és eredményes befejezésére és még sok egyéb gazdasági tudományra megtanítja mezőgazdáinkat az a lelkes vezérkar, melyet a gazdasági irodalom terén fáradhatatlanul működő tanárok és a gyakorlati gazdák seregeiből toborzott lapjaink szerkesztősége. Sorakozzatok zászlónk alá! Fizessetek elő lapjainkra! (Ki az április 1-én kezdődő negyedre már most előfizet, annak lapjaink márczius 28-iki számát ingyen küldjük meg)**

(A régi előfizető a hazai mezőgazdaságnak jó szolgálatot tesz, ha egy új előfizetőt szerez lapjainkra.)

Budapest, 1915. márczius 20.

### A „GAZDASÁGI LAPOK”

és az „ÁLLATTENYÉSZTÉSI ÉS TEJGAZDASÁGI LAPOK” szerkesztősége és kiadóhivatala.

### Előfizetési feltételek.

#### A „GAZDASÁGI LAPOK”

67-dik évfolyamára az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” (XV ik évfolyam) mellékletével együtt

Egész évre . . . . . 20 korona  
Fél évre . . . . . 10 korona  
Negyed évre . . . . . 5 korona

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” külön

Előfizetési ára:

Egész évre . . . . . 10 korona  
Fél évre . . . . . 5 korona

#### „GAZDASÁGI LAPOK”

kiadóhivatala

Budapest, VIII., József-utca 15.

### SZEMLE.

(Időjárás, árvízveszély, tavaszi vetés. — Kiméljük a márhát. — Késnek a rendelet. — Petroleum vonatok. — Be kell vetni minden talpalattnyi földet. — Kettős termés. — Hajózás kezdete. — Fővárosunk kertgazdaságai.)

Noha a tavasz hajnalhasadását, márczius hó 20-át a kukorica kenyérrendelet életbeléptetésével ünnepeltük meg, még sem vagyunk kesergő hangulatban (bár a kenyér keserű), mert végre mégis csak megérkezett a kikelet, ez a szép évszak, melyben kikel a mag a földből, kifakad a rügy az ágon és kibujik a fű a réten. A tavaszi enyhe napsugár eloszlatja a havat s a hazai rög ismét látható lesz, hogy megművelhessük, bele hinthessük a termelendő növények magját és gyönyörködhesünk a szerencsésen áttelelt őszi vetések üde zöldjében. A mult heti hivatalos jelentés a vetésekről, melynek 13-án délben kellett volna megjelenni, a még akkor majd egész Magyarországot elborító hólepel miatt elmaradt. Helyenként még most is, midőn e sorokat írjuk, hó borítja a mezőt — habár nem is a sima síkon — a völgy ölében és a dombtetőkön, nemkülönben a magas hegyek oldalain is. Olvad már ugyan itt is de a méternyi vastag réteget nem képes egyhamar átrágni a reá tűző napsugárözön. De azért özön lesz, sőt özön már van

is, t. i. kisebbszerű vizözön nemcsak derék harcosaink lövészárkaiban, hanem nem egy völgyben és a lapályokon, hol nem vonul védgát végig a folyók mindkét oldalán. A talaj a legutóbbi nagy esőzések folytán annyira telítve van már vízzel, hogy képtelen többet magába szívni s így a levezető csermely, patak, folyó és folyam vagy belvizeket szabályozó csatornahálózat mind kevés a hömpölygő víztömegek befogadására. Néhány hét előtt, mielőtt a nagy esőzések és havazások beállottak, még azon reményünknek adtunk kifejezést, hogy ezen évben árvizkárok nem igen lesznek; de ma már be kell ismernünk, hogy az utolsó hetek előre nem látott rendkívül csapadékdús időjárása e tekintetben is megváltoztatta a helyzetet és bizony tartani, védekezni kell az árvizek ellen, óvórendszabályokat kell életbe léptetni, a töltéseket, zsilipeket és mindenemű és nevű védműveket őrizni kell s az esetleges veszély elhárítására szükséges védeanyagot készenlétbe tartani, hogyha kell a gátakat erősíteni, vagy betömni a támadó nyílást, avagy emelni a gát koronáját — csinálni az úgynevezett nyulgátakat — legyen miből, de legyen is kivel, vagyis a közerőt a veszélyeztetett pontokra idejében ki kell rendelni, hogy a gazda nagy ellenségével az árvízzel eredményesen megküzdhessek a harcot, legyőzhessük az elemet.

Mutatóba itt egypár hír:

**Áradási veszedelmek.** Biharmegye északi részén a pár napi meleg idő miatt beállott hóolvadás folytán a patakok és folyók annyira megdagadtak, hogy a magasabb részéről lefutó sok hólevet nem tudták befogadni, így a lapályos részeken igen sok helyütt kiléptek medrükből s a szomszédos szántóföldeket nagy terjedelemben elöntötték. Az ismét beállott hideg folytán a szántóföldeken felgyülemllett víz máris megfagyott s így a földmívelési munkák az elborított részeken egyelőre megakadtak. — Romániában mindenütt rohamosan árad a Duna. Egyes helyeken, különösen a Deltánál nagy területeket elöntött. Egész falvak víz alatt állanak. A kár igen nagy. Különösen a takarmányhiány öltött veszedelmes jelleget.

Ott pedig, ahol a pirkadó talajból párologó nyirkosság a szellők szárnyán elröppen s a földkéreg legfelső rétegének állapota megengedi, hogy igavonókkal és emberi erővel ráléphessünk a szántóföldre, ott a tavaszi vetést teljes erővel kell folytatni, illetve megkezdeni, mert hisz tudvalevő dolog, hogy tavaszi buzából és árpából csakis ott várhatunk jó termést, hol már márcziusban el lett ezen gabona vetve, de még a zab is hálásabb, ha korán kerül a föld alá magja.

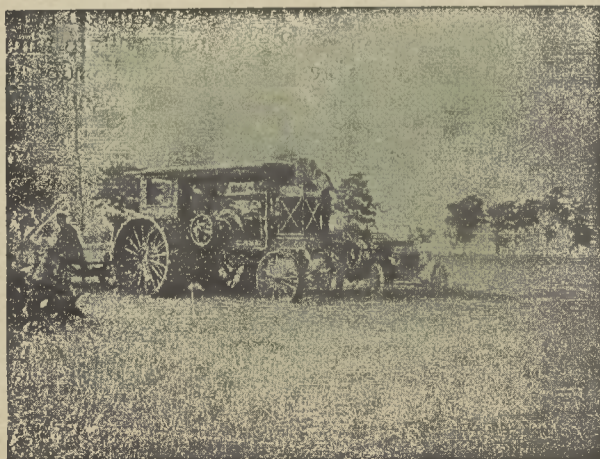
Hogy segítsen magán a gazda, a hiányos igavonólétszám és megfogyott emberanyag mellett,

## CASE GŐZ- ÉS BENZIN-SZÁNTÓGÉPEK

**GAZDASÁGOS és MEGBIZHATÓ**

üzemükkel mindenütt kitűntek. **A jelenlegi munkás- és iga-hiány közepette rendkívüli szolgálatot tesznek a gazdának. Azonnal szállíthatók a régi normális árban**

**BŐVEBBET: HAHN ARTHUR és TÁRSAI, BUDAPEST, VIII., Üllői-ut 52/B.**





azt már az eddigi szemlékben és több cikkben elmondottuk, illetve megírták t. munkatársaink, de ezekre nézve a hírek rovatában is található a t. olvasó eléggé megszívlelendő jó tanácsot.

Mig Franciaországban a »Temps« tudósítása szerint a földművelésügyi miniszter bizottságot küldött ki, hogy a fagyasztott hus használatát megvizsgálja, mert Franciaország marhaállományát a háboru alatt lehetőleg kimélni akarják, addig nálunk, fájdalom, nem történik ez ügyben semmi s ugylátszik még az a hír, hogy a lefejőgazdaságokat kötelezni fogják a teheneik behágatására, sem bizonyult valónak. Elég szomorú, hogy a husszükség küszöbén még mindig nagyban szállítunk külföldre husneműeket, mit a mellékelt hír eléggé igazol.

**Baromfikivitel Svájcba.** Makóról írják: Csanádmegye közigazgatási bizottsága ülésén behatóan foglalkozott az elviselhetetlen drágaság okával. A bizottság az élelmiszer-, húsdrágaság okát abban is látja, hogy Makóról és a vármegyéből óriás mennyiségű baromfit szállítanak Svájcba. A baromfikivitelnek elejét veendő a bizottság kimondotta, hogy fölír a miniszterhez a kivitel teljes megszüntetése ügyében.

Hát nálunk már mindig és mindennel el kell készni? Ez az átok, mely hagyományok szerint a hajdani osztrák hadvezérekől származott át hozzánk, termi bőven gyümölcsöseit. Csak mult-heti szemlékben mutattunk rá egypár elkésett rendeletre, most ismét találunk egy ilyent a napilapok hasábjain:

Febr. 24-én megjelent 736/M. E. számú kormányrendelet felfüggeszti a hántolatlan és hántolt rizs, valamint a töredék rizs métermázsánkint hat koronát tevő importvámját. Sajnos, ezzel a rendelkezéssel is elkéstünk, mivel rizset ez idő szerint behozni nem lehet, e cikk ára pedig a háboru kitörése óta háromszáz perccenttel emelkedett.

Ezt a következő eset is bizonyítja. Békeidőben a rizs ára métermázsánkint 30 korona volt. Októberben 45 koronára szökött fel az ára. A fővárosi tanács akkor még nem is álmodott élelmiszerhiányról, élelmiszerdrágaságról és daczára annak, hogy tizenhét millió koronát irányozott elő élelmiszerbevásárlásra, nem jutott eszébe, hogy rizst vásároljon. Csak a legutóbbi napokban vette észre, hogy rizskészlete hiányos. Mult héten a város száz vagon rizst vásárolt a Schmidt és Császár-czégtől. Métermázsánkint 122 koronájával vásárolta azt az árut, amiért októberben még csak 45 koronát kellett volna fizetni. Egy millió és kétszázhuszezer koronát adott ki rizsre, négyszázötvenezer korona he-

lyett, vagyis ezen az egy cikkben 770.000 koronát keres a spekuláció és veszít a főváros tisztán azért, mert a vezetői későn vették észre, hogy — háboru van.

Azt is hallottuk, hogy a gazdák kérelmére a cukor és szeszgyárakban levő melasse készletet lefoglalta a kormány a mezőgazdaság részére, mint állattakarmányt, de tekintve, hogy a szeszgyáraknál már nincs is melasse, a szeszgyárak pedig feldolgozták már annak legnagyobb részét, valószínűleg itt is el késett a kormányrendelet. Hát a korpa lefoglalással nem késnek-e el? Lám Ausztriában már lefoglalta a kormány az összes korpát.

Hangoztatjuk nagy garral, hogy:

**Hatvanszázalékos áremelkedés Londonban.** Amsterdamból írják: A »Rotterdam-sche Courant« jelenti Londonból: Február 15 től Londonban az élelmiszerek ára 60 százalékkal emelkedett.

Mi az a tenger sima tükréhez, a mi élelmiszereink áremelkedéséhez képest? Mikor egy tyuk 5 korona s ugyanannyi egy kg. szalonna, akkor ne nézzünk a külföldi áremelkedés után, hanem seperjünk saját ajtónk előtt.

A napokban egy hosszú vonatot láttunk csupa üres tartánykocsikból állót, melyek Romániába voltak irányítva, honnét petroliummal megtöltve térnek majd vissza. Tehát végre lesz majd petroliumunk is, de azért ára még most is felfelé halad, úgy hogy ma már Németországban a villany és légszuszvilágítást olcsóbbnak tartják, mint a petrolium lámpák használatát s ahol csak lehet, bucsut vesznek a petroliumtól. Jól teszik, kövessük e téren is példájukat.

Szegény gazdát még az ág is huzza. Nehéz lesz bevetni minden talpalattnyi földet, mert hisz nem csak az akaraton mulik ez, hanem az ígás és kézi munkaerőn is. És hogyha ezt is elő tudja teremteni a mezőgazdasági bizottság, akkor még kérdés, vajjon vetőmag áll-e kellő mennyiségben rendelkezésére? Minden jámbor halandó, kit egy kis darab földcskével áldott meg a sors, nincs is abban az anyagi helyzetben, hogy a mai drága vetőmagot meg tudná szerezni, ilyeneken a bizottságnak is bajos segíteni, ha csak nem áll mögötte olyan példás törvényhatóság, mint Abauj-torna vármegye, mely 50.000 koronát szavazott meg oly kisgazdák részére kamatmentes kölcsönképpen, akiknek nincs módjukban a vetőmag beszerzése s a kirendelendő munkások bérének megfizetése. A kölcsön október 1-én lesz visszafizetendő. Ugyane célra a vármegye árvaszéke 5000 koronát ajánlt fel.

érintette volna, a vadont paradicsommá változtatja át.

A magyar paraszt igaz, szereti a földjét, mondják hogy »földéhes«, de hát én tiszta lélekkel állíthatom, hogy a japán e tekintetben túltett a mi népünkön. A mint megtelepszik valahol a



14-ik ábra. Japán vevőre ezek a firmák nem tesznek szert.

«jap», kényelmes, csinos házat épít földjére, pompás, óhazájabeli virágdisszel övezi azt, kertje az iskolázott szorgalmas kertész hasznothozó, illatot árasztó telepe, gondja van rá, hogy szerszám kamrájában az amerikai genius legmodernebb eszközei s gépei meglegyenek.

Tessék ezt a dicséretes példát követni a többi törvényhatóságoknak, városoknak, községeknek, akkor nem marad parlagon egy barázda sem. De a nagyobb birtokosokat is rá kell ám szépszerével venni, vagy ha így nem megy, rákényszeríteni, hogy minden földjüket bevegyék ez évben és ne járjanak úgy el, mint egy uradalomról rebesgeti a fáma — hogy 1000 hold parlagot akar hagyni, mert kevés a marha meg a cseléd. Elő azzal a közérővel, össze kell fogni minden igavonó állatot s nem szabad még ott sem ugart hagyni, hol mindeddig rendesen 3-as forda divott, mert hisz rendkívüli időket élünk, szükség van és lesz Magyarország minden barázdájának termésére és azért nem csak saját maga, hanem hazája ellen vétkezik az, kinek módjában volna többet termelni, de nem teszi. — Circus nem kell nekünk, mint a rómaiaknak, csak kenyér és állatainknak takarmány, ezt termeljünk minden földünkön.

Pár év előtt e sorok írója lapjaink hasábjain a kettős termelésről irt cikkben fejtette ki, hogy és miként s mily növényféléket lehet csoportosítani a gazdaságban úgy, hogy két termést szedjünk le egy év alatt. Most erre rámutatnak tudós gazdasági tanárok is és figyelmeztetik gazdáinkat, hogy kinek van kellő igája és munkása, ki rendelkezik a szükséges sok trágyával és ki biztosan számíthat arra, hogy a nyár után is lesz vidéken csapadék, az felkarolhatja a kettős termések meghonosítását környékén és a tarló-növények művelését is terjesztheti, hogy ezután is minél több emberi eledel és állati eleség legyen előállítható. Azon növények pedig, melyek nem képeznek közszükségleti anyagokat, minél kisebb területre szoritandók a jelen évben.

Folyó hó 5-én megindult a hajózás. Még ugyan mindezeideig nagyon kevés gőzöst látunk a megdagadt Duna hullámain, de már mégis van egy kis reményünk, hogy a megbénult polgári forgalom gyógyításához a vízi járművek hozzájárulnak.

A fővárosi kertgazdaságokba a polgári iskolai tanulókat ajánlják a munkások gyanánt igen helyesen, nem lehet, nem szabad a háboru idején a mezőgazdaságtól elvonni Budapestnek egy árva lelket sem, tanuljon meg már a maga lábán járni, önerejéből valamit csinálni s nem mindig a vidékre támaszkodni. Van itt annyi munkanélküli, ezek a városi gyümölcsösöket, konyha és disz-kerteket, faültetvényeket stb. rendben tarthatják, csak vezető kell nekik. — Hát az üres telkek felhasználása, bevetése, bérbeadása mikor lesz már végre nyélbe ütve? Itt a legfőbb ideje,

Hogy a gondos vetésforgó betartására ki tanította, azt épp úgy nem lehet megtudni, mint azt nem ki tanította méheket a szimmetrikus lépek építésére? A Flórin tájékan járó turista vityillókban is látni japán munkást, de egy percze se gondoljuk, hogy az a japán *saját hazá*. Az bérlet birtok s amerikai birtokos tanyája. S mig a yankee gazda automobilján kószál «joy-ride»-oz, addig a jövedelmét hízósító japán, ki földje termőerejét is tudja fokozni, néma állatnak való odukbán lakik, melynek csakis az az előnye, hogy faalkotmány lévén, szellős is, tehát nem bűzhejt, de ha földrengés éri, össze sem dőlhet.

A japán erős akarata s szorgalma hatása alatt a szegénység jólétre, s az — amerikai előtt lenézett, «poor» — sovány föld termőre változik át. Próbálkozzék csak a 8 órai munkaidőnek az apostola, pedig sok van, kinek még az a munkaidő is túlságos, vagy tegyék meg, mit a hangya szorgalmu kis sárga nép megtesz s akkor el fog dőlni, érdemes-e a japán amerikai polgárságra, nem-e? Én tanuja voltam annak, a Karszt vidéki «Licsanin», hogy tud erdőt irtani, láttam, amint fejére helyezett teknőben vitte bérczei közé a termőföldet, miből kertjét alkotta, de láttam a californiai japánt is, ki a csörgőkigyóval infectált vadont alakította át termékeny gyümölcsössé s előitélet ide, előitélet oda; én tisztelettel hódolok meg a föld ezen kitartó művelői előtt.

A japán bevándorlás 25—30 év előtt kezdődött. Akkoriban termékeny, sik, alluvialis földet lehetett itt venni \$ 10 per akér s mindenki, ki eladhatta földjét ezen árban avval dicsekedett, hogyburokban született. Ma ezen földek ára \$ 100—1000 között váltakoznak s én nem tévedek, ha a japán beözönlést jelzem, ezen áremelkedés főfaktorának.

## TÁRCZA.

### Levél Californiából.

(A japánok Kaliforniában.)  
Irtá: *Igali Szvetozár.*

#### II.

Oakland Cal., 1915 január 21.

A japán nép Californiában sűrű tömegben húzódott meg Florin tájékan, Sacramentotól délre, mintegy 10 mérföldnyire. Vagy 180.000 láda számócsát szállítottak el onnan az idén, ladáját 90 C átlagos árban fizetve, ami vagy \$ 160.000 (1 dollár = 5 K.) bevételt jelzett. Két év előtt hozták a japán földbérletet reguláló törvényt, melynek értelmében csak 3 éves bérlet köthető japánnal. Uj plántálásba nem is fogott senki, s miután a számócsa ágy 4 év után kihál — magától értetődik, a vidék számócsa-terméséből ezután egy vörös cent sem fog befolyjni. Ennek meg most már az a direct folyománya, hogy az amerikai, ha csak teheti, potom adja el az itt született japánnak a földjét, mit az megvesz, bármily szegény ördög is, mert érzi a képességet, hogy úgy piszkálja földjét, hogy annak terméséből törlesztheti a vétel-árat s így még csak adósságba sem kénytelen belemászni.

Bánja is a japán, micsoda czifra mézes-mázos szóbeszéddel igyekszik az amerikai földvígécz méreg drága árba felesigázott farmjait a jóhiszemű vevőre rátolni, az Oaklandi Broadwayon több az «office»-uk, mint mennyi az írásból. Japán vevőre ezek a kész berendezett farmokat áruló firmák nem tehetnek szert, (lásd a 14-ik ábrát) mert sárgánk békarpókás, sziklás néha szikes földet vesz, s mintha varázsvesszővel



# ÁLLATTENYÉSZTÉSI ÉS TEJGAZDASÁGI LAPOK

A „GAZDASÁGI LAPOK”  
INGYEN MELLÉKLETE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czimzendők.

Kéziratokat a szerkesztőség nem ad vissza.

Előfizetési ár a „Gazdasági Lapok” nélkül:

Egész évre ..... 10 kor.  
Fél ..... 5 „

## TELEFON: József 40—66.

Az e lapokban foglalt minden oxikkért az utannyomás joga fentartva.

### TARTALOM.

	Lap
Kérem a lótulajdonosokhoz és állatbarátokhoz! ...	45
Tárza — Tavaszi erdei szalonkahuzáson. — Papp György László	45
Pozsonyvármegyei m. kir. gazdasági feltgyelőség 1914. évi jelentéséből. — Tölg Gyula	46
Adatok az erdélyi népies nyugati jellegű szarvasmarhatenyésztésről. — Cséser Lajos dr	47
Kérdések és feleletek	48
Kérdések: Méhek téli nyugalma és a fák alá rakott kaptárak. O. B.	
Feleletek: Befolyással van-e kakas a tyúkok tojóképeségére? I. Balogh Bálint. 2. L. P.	
Kisebbszakközlemények	48
Hírek	48

## Kérem a lótulajdonosokhoz és állatbarátokhoz!

A jelenlegi háboru, mely méreteiben minden eddigi háborut meghalad, pusztítást végez nemcsak az emberek, az értékek, a vagyonok, az emlékek sorában, hanem az állatvilágban is.

Háborunk pusztításának ama részében, mely háziállatainkat érinti, országunkra nézve legkomolyabb jelentőséggel bír lóállományunk apadás.

Tömegesen szállítottuk a lovakat hadsere-

günknek, honvédségünknek és hűséges szövetségeseinknek.

Ezuttal nincs helye annak, hogy katonalovaink, e néma szenvedők szomorú sorsával bővebben foglalkozzunk.

Ellenben mulaszthatatlan kötelességünknek tartjuk a jövő érdekében, hogy nagymértékben megfogytokozott lóállományunk megtartása és kimélése érdekében néhány meleg szót emeljünk.

Minden lótulajdonoshoz, állatbaráthoz és gazdához fordulunk azzal a kéréssel, hogy minden lehető kövessen el oly irányban, hogy a tulajdonában levő lovak testi épségét és használati értékét a legmondosabb tartás- és bánásmód útján biztosítani igyekezzék.

Tekintsük minden egyes lovat, mely még birtokunkban van, olyan értéknek, melyet szeretettel és gondnal megóvni nemcsak emberi, de hazafias kötelességünk.

Lóállományunk kimélése és megóvása az országnak nemcsak hadászati, de gazdasági szempontból is számokban ki nem fejezhető nagy érdekét képezi.

Mindazokat a szabályokat, melyeket a helyes és okszerű lótarítás és tenyésztés követel, tartjuk

szem előtt és kövessük kétszeres lelkiismerettel és odaadással.

Messe vezetne, ha ezeket a szabályokat és utmutatásokat itt ismertetni akarnánk. Hisz minden jó gazda, minden lókedvelő és állatbarát ismeri a szabályokat, melyek a lovak tartásánál irányadók és ezek ismétlése közhelyek felsorolása volna.

De mivel, sajnos nem minden lótulajdonos egyuttal jó gazda vagy állatbarát is, mégis néhány szóval reá akarnánk mutatni arra az egykét főbb pontra, melynek szem előtt tartását elsősorban is ajánlani óhajtanánk.

Bár lóállományunk megfogyott nemcsak számban, de minőségben is és így a megmaradtak nagyobb feladatok teljesítésére kényszerülnek, mégis okos óvatossággal őrizkedjünk, attól, hogy lovainktól erejüket tulságosan zsaroló munkateljesítést kívánjunk. Semmi szín alatt se terheljük túl lovainkat parancsoló szükség nélkül, még üres szekérral se hajtsuk őket; szóval kiméljük és dédelgessük őket mint olyan értéket, melyet minden áron megtartani és növesztetni óhajtunk. És ezt az értéknövesztést okvetlen meghozza minden ép lóra nézve a jelen háboru és az utána következő idő.

Lovaink tisztogatására, kellő takarmányozá-



12-ik ábra. Kisgazda berni-simmenthali jellegű tehene, Székelyföldről. (Schill Imre + felvétele.)



13-ik ábra. Kisgazda „nyugati” tehene Háromszékből. (Schill Imre + felvétele.)

## TÁRCZA.

### Tavaszi erdei szalonkahuzáson.

Irta: Papp György László.

Igaz türelmetlenséggel várja a tavasz ébredését az igazi vadász és ezt valóban csak az erdei szalonkák megérkezésével üdvözölheti.

Némely szenvedélyesebb nimród a vadászterületre szalonkatöltényekkel felszerelten jár, közvetlen a hó elolvadása után március első napjain, verőfényes délutánokint, — néha szabadon keresni engedvén szenvedélyes vizsláját, a nedvesebb altalaju, nyirfa és éger bokrokkal szegélyezett erdei szalonka-tanyákon, hol az estendi huzásra, biztos kilátásu helyet szemel ki magának, körülszemlélve a löterületet is.

De ismét beállott a hideg, fagyos, hózuzmárás idő; fagyos északi szél fúj a behavazott mezőkön és befagyott vizeken. A tél megkísérli utolsó, kétségbeesett harcát a kikelettel, mégis erre már hatalma nincsen!

A tavasz közeledik langyos szelekkel és meleg napsugárral, tovább kergetve a zord vendéget magas északi honába. Az állatok világában is mindenfelé mozgás, élet és nyughatatlanlás költözött be. A tavaszt hirdeti már a madarak seregének csicsergése, éneklése, füttyülése. Már sok éneklő madár a

messzi délvidékről, téli honából visszaérkezve, örömmel üdvözli ezt és mindenkinek, akár akarja hallani, akár nem — folyton efelől dalolva és csicseregve! A kopasz tölgyeken csapatosan ülve a seregélyek, fülsiketítő zajjal tárgyalják uti élményeiket. Varjak ezrei károgva repdesnek a magasból kémelve, hogy szántogatja-e már földjét a mezőgazda? Nekik terítve asztalt a rovarokkal és hernyókkal.

Tavaszi lesz már, érzik ezt az állatvilágban és a vadász is megtudja.

A vadász részére tavasz kezdete van, ha zöldelő vetéseken a nyulak vad féltékenységgel, vértelen csatákat vívnek és a fogoly-madarak előtte páronkint rebbennek fel és végre — *Okuli* vasárnapján — az erdei szalonkák is megérkeznek és *Laetare*-napon mind itt is vannak!

Régi vadász-mondás az, hogy: *Okuli* — most jönnek a hosszucsőrűek, *Laetare* — itt vannak a bagolyfejűek, legkedvesebb tavasz-hirdetőnk és vadász-idény megnyitóink, a bájós hangu, korrogó, püsszegő, enyhe tavaszi estalkonyatkor levegőben lőtávrolra repdeső erdei szalonkáink, hogy rövid kétheti nász-ünnepe és mézes idők után — *Palmarum*-napon — a magasabb havasi vidékekre fészket rakni siessenek a forróbb időszak elől.

A szalonka-huzás ideje közeleg, már el-, tűnven a nap a sötét falombok koronái között, az égboltozat szélein ragyognak csak

vissza sárgazöldes sugarai felettem. A szalonkák éles szemei elől egy cserjés bokor szélén félig elfedve, foglaltam el leshelyemet. Még a huzás ideje nem érkezett el és kissé megfigyelem a körülöttem nyüzsgő természetet és állatvilágot.

Lassan érkezik két óz az erdei tisztásra, ott élelem után böngészve, felém is kacsintgatnak, azután tovább lefelé repdesnek. Most bukducsolva érkezik egy nyulacska és rávetve magát jószágosan az első zöldelő növényre, de a bokorzögésre megrezzenve tovább inal. Sötétebb lesz az égboltozat fölöttem, mélyebb az árnyalat és fakul az esthajnalpir — nyugaton. Elmélyedésemből egy távoli lövés dörrenése ébreszt fel. Az éneklő madarak lepihenve — mind elesenedesedtek. Az első csillag megjelent már az égboltozaton. Hét óra felé közeleg az estidő, most csakugyan jönniök kell a hosszucsőrű, bagolyfejű, szerelmeskedő szalonkák-nak is!

»Korr-korr, zvikk« — korr-korr, zvikk — a nyir- és mogyoróbokrok felett repdesve közeledik két sötét madár, egymást üzve, el-el tűnve, a bokrok felett jobbra-balra kanyarogva, egyszerre közvetlen előttem a még világló esti égboltozaton emelkedve. Lövés dörrenése riasztja fel az elesenedesült tájat és szárnyaszegetten hull le az első szalonka a sűrűbe, honnan a vizsla elhozza már. Mig azzal foglalkozom, hcgy az elejtett szalonkát



sára legyen gondunk, legkivált arra is, hogy a zabot pótló különböző abrakarmány anyagok közé romlott semmi szín alatt se vegyüljön.

Lovainkat mindennap, de kivált minden ut előtt a lehető leggondosabban vizsgáljuk meg, mely vizsgálat kivált a lábak és a paták tekintetében szigorú pontossággal ejtessék meg.

A vemhes kanczát, igaz állatbarát minőségünkben is, a lehető legnagyobb gondnal figyeljük és kiméljük, mert hiszen anyagi érdekeinket közelről érintő értékszorodásra van kilátásunk.

Lovunk istállóját, fekvőhelyét a helyes állattartás által előírt módon rendezzük be oly módon, hogy az állat egészségének és épségének szolgáljon.

Lovunkat kivált utközben minden meghülés-től óvjuk és kellő takaró nélkül az idő viszonyosságainak ki ne tegyük.

Minden legkisebb betegségi tünet arra sarkaljon bennünket, hogy haladék nélkül állatorvosi segítséget igyekezzünk előteremteni.

Lovunkat ne zaklassuk, ne ostorozzuk, ne kinozzuk egyszóval semmiféle irányban se sanyargassuk és ezt tenni senkinek se engedjük meg, mert mindez nemcsak embertelenség, hanem a lóban levő értéknek csökkentésére, sőt nem egy esetben megsemmisítésére vezet.

Ellenkezőleg, egyesítsük minden jóakarutunkat abba az irányba, hogy lovunkat gondos tartással, szelid és okos bánásmóddal és ápolással olyan állapotba hozzuk, hogy kinézésén, ép és



14-ik ábra. Mokány (verestarka) tehén Felső-Aranyos vidékéről. (Jakab László jelentéséből.)

erőteljes alakján a gazda jósága tükröződjék vissza.

Nem folytatjuk a gazda e legnemesebb s leg-hálásabb háziállatja iránti jóakarattól fakadó tanácsainkat, hanem kérjük mindazokat, a kiknek szemei elé e sorok kerülnek, hogy olvassa el azokat jó indulattal, szíveleje meg minden egyes pontját és tegyen eleget saját jól felfogott érdekében is kérésünknek.

vadásztarisznyámra meggyassam, ismét hallom a felém közelgő erdei szalonka korrogását és püsszegetését, de míg lökészen célba vehető lett volna, már felettem átrepülve a magas tölgyesek lombjai közt tünt el. Még csak egy homályosodó sárga fényű gár világít nyugattól és keletről pirosuló égboltozat jelzi már a felkelő holdat. Lassan hazafelé ballagok a csendes, sötétlő erdőből.

Csak hogy nem mindig foly ez ily simán és nem mindig tér zsákmánnyal otthonába a szalonkavadász. Hányszor kellett az erdei magányban eredménytelenül várni a hosszú-csőrűek megjelenésére, anélkül, hogy még egy árnyékát is látni módjában lett volna, de azért kivonul ismét a vadász az ébredő erdőbe, a tavaszillatos szabad természetbe.

A tavaszi szalonkahuzás egyike a legszebb erdei vadászatoknak. Ekkor szabadban élvezi a vadász az ébredő tavasz természeti szépségeit, megfigyelheti a madár- és állatvilág esthajnali mozzanatait és lebilincselő jeleneteit. Az erdei szalonka igen érdekes és elővigyázatos madár. Nappal igen csendesen, sűrű bokrok közt elrejtőzve, száraz lombok közt földön fekszik, alig megkülönböztethetően a környezettől. Csak este kezd mozgalmassá válni, de ekkor beállván a korai sötétség, hosszabb megfigyelésre alig jut elegendő idő. Ezenkívül a szalonka rendkívül figyelmes és félénk, már a legkisebb gyanus mozdulatra azonnal tovább repül vagy mozdulatlanul a földre lapul.



15-ik ábra. Mokány bika a Felső-Aranyos vidékéről. (Jakab László jelentéséből.)

A ki ezt megteszi, jót cselekszik lovával, előnyt és hasznot szerez magának és szolgálatot tesz az országnak, a hazának.

Budapest, 1915. február 28.

Az Országos Állatvédő Egyesület és a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetsége.

### Pozsonyvármegyei m. kir. gazdasági felügyelőség 1914. évi jelentéséből.

#### Állattenyésztési részből.

Irta: Tölg Gyula m. kir. gazdasági főfelügyelő.

**Kiállítás.** Az Országos Méhészeti Egyesület a magyar, német és osztrák méhészek részvételével az 1914. évi vándorgyűlést s ezzel kapcsolatos méhészeti kiállítását az elmúlt év nyarán Pozsonyban tartotta meg s bár a rendkívüli gazdag és tanulságos kiállításnak és illetve gyűlésnek a kitört háború időelött szakította végét, de a rövid idő is elég alkalmat adott gazdag tanulságok szerzésére.

**Legelőügyek.** Állattenyésztésünk szempontjából fontos esemény az osztatlan közös legelőről szóló 1913. évi X. t. cz. életbeléptetése. A törvény végrehajtását megelőző munkálatok a földművelésügyi miniszter 7500/VI-2. 1914. számú rendelete alapján a felügyelőség részéről folyamatba tétettek s részben az elrendelt adatgyűjtés be is fejeztetett. Ha a normális idő ismét visszatér s e törvény áldásos rendelkezései életet fognak ölteni, remélhetőleg hamarosan oly állapotba kerülnek közlegelőink, a mint az állattenyésztésünk érdekében felette kívánatos.

A minisztérium anyagi áldozatkészsége révén már évekkal megelőzően megindított legelőjavítások, melyeknél immár a kézzelfogható eredmény is szemlélhető, megyszerte fokozott érdeklődést támasztanak az ügy iránt s ma már nem egy uradalom és bérlő is ezeken a nyomokon foglalkozik legelője javításával.

**Népies előadások.** A földművelésügyi kormányzat anyagi támogatásával a Pozsonyvármegyei Gazdasági Egyesület az 1913-1914. évi téli évadban megyszerte rendezte a népies előadásokat, melyekre vonatkozóan egypár adatot van szerencsém felsorolni. Tartatott összesen 96 előadás és pedig 75 községben. Az előadásokon résztvett hallgatók száma 5500 volt, a kik előtt az előadás az állattenyésztés és általában a mezőgazdaság minden részére kiterjeszkedett. Ezen előadásokból a felügyelőséghez beosztott Kövy segédfelügyelő 4, Koch gazdasági gyakornok pedig 2 előadást tartott.



16-ik ábra. Riska tehén a Biharhegységből. (Jakab László jelentéséből.)

**Állattenyésztés.** Végül néhány rövid sorban a vármegye állattenyésztését érintő adatokat kívánom összefoglalni, illetve azon eredményekre utalni, melyek hivatva vannak az állattenyésztést előmozdítani.

**Tejelést ellenőrző egyesület.** Már mult évi jelentésemben is utaltam arra, hogy a vármegyei gazdasági egyesület által 1913. évben megtartott gazdaértekezleten egy szakelőadás keretében a tejelést ellenőrző egyesületek is szóba kerültek. Ezen előadásnak eredményeként a földművelésügyi minisztérium anyagi támogatásával azóta, mint nevezett egyesület szakosztálya: a tejelést ellenőrző egyesület megalakult s működését is megkezdte. Egyelőre 6 gazdaság 448 drb tehénrel van ezen egyesületben képviselve. Sajnos, hogy ezen szilárd alapon megindult mozgalmat is megakasztotta a háború, de remélhető, hogy a béke az egyesület rendkívüli fontos működésének folytatását is lehetővé fogja tenni.

Ezen egyesület rövid három hónapos működése különben a megyebeli gazdák élénk érdeklődését váltotta ki s bizony remélhető, hogy a vármegye kiváló minőségű szarvasmarhaállományának tejelőképességét idővel lényegesen javítani fogja.

**Törzskönyvelés.** A vármegye állattenyésztésének emelése érdekében a kormány anyagi támogatásával Svájc-ból több ízben importáltott igen értékes szarvasmarhaállomány és pedig úgy bikák, mint tulnyomórészben üszök és



17-ik ábra. Riska bika a Biharhegységből. (Jakab László jelentéséből.)

tehenek. Hogy ezen értékes tenyésztésanyag fejlődésére s részben tisztavérben való fentartására némi ellenőrzés és irányítás legyen gyakorolható, a vármegyei gazdasági egyesület elhatározta az importált állatok s azok ivadékaiknak törzskönyvelését. A törzskönyvelés minden esetben a felügyelőség közbenjöttével eszközöltetett. Ezuttal a törzskönyvi felvétel az 1911. évben importált 22 üsző, illetve az 1912-ben behozott 140 üsző és tehénre terjesztetett ki. Az ezek után származó ivadékokból a törzskönyvbe bevezettetett:

89 bika,  
73 üsző.

Megemlítem, hogy a felügyelőség az 1914. év folyamán 14 drb, az 1912. évi import után származó telivérbikát osztott ki arra alkalmas községekbe Állattenyésztésünknek ezen importok révén rendkívüli szép perspektívája nyílt meg, és az eredmény a minőség javulásban és a számbeli emelkedésben már is mutatkozik.

**Állatlétszám.** Ennek bizonyítéka az 1914. évi haszonállatösszeírás eredménye, a melyre vonatkozólag folyó évi június havában 1099. szám alatt már megírtam részletes jelentésemet. Ha e helyütt egypár adatot ismét felsorolok, azért teszem, hogy évi jelentésem e tekintetben se legyen hiányos.

Összeíratott 1914-ben 131.471 drb szarvasmarha, (1913-ban: 128.060 drb) az előző évhez mérten 3451 drb-bal több, a mi közel 3%-os emelkedést jelent.

Az állományból:

tehén . . . . .	48.983 drb
üsző . . . . .	24.840 »
nőivarú összesen . . . . .	73.823 drb,

illetve az állomány 56%-a. A felnőtt bikák száma 910 drb. Ha e bikalétszámot a tehenek számához viszonyítom, kitűnik, hogy az elmúlt évben minden 53 drb tehénre egy bika esik, mely körülmény a jövő fejlődésnek erős biztosítékát képezi. Emelkedő irányzatot mutat a ló- és kecskeállomány is, mert előbbeni 1048 drb-



bal, utóbbi pedig 154 drb-bal szaporodott az 1913. évi állapothoz mérten.

Evvel szemben a sertésállomány számbelileg apadóban volt, de csupán a fiatal, növendék-sertésállományban, míg az öreg, már tenyésztésre használt sertések száma 1913-hoz viszonyítva közel 2000 drb-bal, mintegy 8%-kal szaporodott

(öreg sertés volt	1914-ben	24.840 drb
	1913-ban	22.995 »
fiatal	1914-ben	52.861 »
	1913-ban	63.427 »).

Ez a tény a fiatalabb állományban beállott apadást ellensúlyozni fogja s így komolyabb aggodalomra ok nincsen. Sajnos a magyar állattenyésztésre egykor oly jelentős szerepet betöltő juh folytonos apadást mutat s egyelőre remény sincs arra, hogy ennek a mai körülmények között utját lehessen vágni!

A vármegye lótenyésztésének teljesítőképességét a háború erősen próbára tette, mert a vármegyében összeirt 23.387 drb felnőtt lóból az év végéig 11.222 drb lett katonai célokra megvásárolva, illetve fogatszolgáltatás címén kiemelve.

**Allatbiztosítás.** Az 1914. év folyamán vármegyénkben ismét 14 községi állatbiztosító szövetkezet alakult, melyek — az öt, még működését el nem kezdett szövetkezettől eltekintve — 468 tagnak 1757 drb állatára terjeszkednek ki. A szövetkezetek ideai működésében 49 káreset szerepelt, a károsultaknak 7028 korona lett kifizetve.

Ha ehhez a már korábban megalakult szövetkezetek működését is számításba vesszük, re-

ségi állapota az elmúlt évben a szokásos kérétek között mozgott. Kisebb-nagyobb arányban jóformán az egész év folyamán észleltetett a száj- és körömfájás, a mely betegség egyes esetekben és helyeken erős mértékben mutatkozott, de az egész vármegyét véve tekintetbe, általában normális lefolyású volt. Hasonlóképpen áll a dolog a sertésállományban, a hol főként a sertésvész és sertésorbáncz károsította a gazdát. Az ezen betegségekre ellen alkalmazott védőoltások újabban mindig több tért hódítanak s főként kedvező jelenség, hogy már a kisgazdák sem zárkóznak el oly mereven a védőoltásoktól, mint egypár évvel ezelőtt. Szórványosan mutatkozott még a lépfene, takonykór, hüvelyhurut s a járványos elvetélés is. A baromfiállományba oly erősen befészkelődött kolera, difteria, pestis az idén is megkövetelte a maga áldozatait, de szerencsére nem valami kiterjedt mértékben.

Ezekben voltam bátor röviden Pozsony vármegye 1914. évi gazdasági állapotának képét megrajzolni.

Ma, mikor nemcsak fiaink legjobbjai állanak kemény harcban az ádáz ellenséggel s vérük árán is küzdenek az eljövendő jobb jövőért, hanem idehaza, a békés polgár munkatere is nehéz harctérre alakult át, a hol az a csöndes gazdasági harc folyik, mely egész gazdasági rendszerünknek valóságos teherpróbáját képezi, jólesően kívánom leszögezni azt a felelős tényt, hogy vármegyénk, a mint különben az egész ország mezőgazdasága, szilárdan állva bírta ki a »teherpróbát«. S hogy az a gazdasági rázkódtatás, melytől mindenki úgy félt, eddig

fehér, Tordaaranyos, Besztercezenaszód havasain jól kialakult csoporttá lett — melynek kisigényűsége mellett az elég gyors fejlődés tette az ottani egyszerű gazdasági viszonyok között kedvelté — a mennyiben elég gyorsan kerülhet vásárra, »gyorsabban fordulhat meg benne a pénz« — mint a régi havasi szürke erdélyi marhában s olyan avaros füveken is elrágcsál, melyet a szürkemarha meg se látott. Így és ezért indokolt a veres mokánymarha a havasokon, ha rendszeresen tovább folyik a pinzgauai bikával történő átjavitása, de már kulturáltabb viszonyok közé nem szabad lecsempészni, mert beleértik a fehértenyészetekbe ott, a hol a *jobb tartást* mégis jobban meghálálja az ősi marha is.

A kistermetű kávébarna *riska* talán kiveszében van, pedig sok egyede kiváló tejtermelő, de már aztán egyébire nem is való. A táblázat harmadik csoportjában említék fel öt községet jelentékeny lakossággal, nagy határral s a szántó-földterületeknél nagyobb kiterjedésű füvelőterekkel, pl. a hunyadmegyei Malomviz 45.000 kat. holdas határából 16.000 kat. holdas a rét, legelő és csak 700 kat. hold a szántóföld. Mesterséges takarmány itt igazán csak kuriozum. A 600 drb-ból álló mokányszarvasmarha 3914 drb számos marháának 1%-át teszi, — illetve 32%-a a veresmarha — a számosállatlétszámnak.

A mi a *tenyésztési viszonyokat* illeti, már a fentebbiekből következtethető: legbelterjesebb a nyugati marha tenyésztése a szászok földjén, különösen Brassó, Segesvár és Nagyszében kör-



18-ik ábra. Erdélyi községi csorda karámmal és nyári istállóval.



19-ik ábra. Gazdaköri tenyészállat bírálat a Székelyföldön.

mélni lehet, hogy a kezdet erős nehézségeit leküzdve, ezen szövetkezetekben is olyan tényezőre teszünk szert, mely éppen népies állattenyésztésünket lesz hivatva erősíteni.

**Szabályrendelet.** Utalnom kell arra a tényre is, hogy a vármegye állattenyésztéséről szóló szabályrendelet revíziója is teljesen elkészülvén, az végleges jóváhagyás céljából időszerint a miniszterhez lett felterjesztve.

A szabályrendelet módosításánál a gyakorlat során észlelt hiányosságok kiküszöbölésére lett a legtöbb súly fektetve. Több oly megtorló intézkedés vétetett fel, a melyek az apaállatok eltartása, takarmányozása terén szórványosan mutatkozott hanyagságot a jövőben a felvett szigorítások révén remélhetőleg ki fogják zárni. Mint-hogy a vármegye népies állattenyésztésében újabban a kecske tenyésztése is tért hódít, a tenyésztés egyöntetűségének érdekében a szabályrendeletben erre is ki kellett terjeszkedni. Ezen kívül még több nagyobbára az állattörvénnyel összefüggő kérdést nyert rendezést, a melyek révén vármegyém állattenyésztésére a felügyelőség a jövőben fokozottabb ellenőrködést, irányítást gyakorolhat.

**Apróbb háziállatok.** Jóllehet az apróbb háziállatok közül főként a baromfitenyésztés iránt az elmúlt év folyamán fokozottabb érdeklődés nyilvánul meg, e téren a felügyelőség működése pusztán arra szorítkozhatott, hogy hivatalos kiszállásai alkalmával igyekezett a tenyésztési kedvet fokozni s a helyesebb és gazdaságosabb tenyészirányzatokra a figyelmet ráirányítani.

**Allategészségügy.** Az állatállomány egész-

még be nem következett s remélhetőleg ezután sem fog bekövetkezni, abban nemcsak a magyar gazdák rátermettsége, gazdasági tudása részes, hanem főként annak a földművelésügyi kormányzatnak is köszönhető, a mely, mint a multban, ezidőszert is biztos kézzel irányítja hazánk mezőgazdaságát.

### Adatok az erdélyi népies nyugati jellegű szarvasmarhatenyésztéséről.

Irta: dr. Cséser Lajos.

#### II.

Az erdélyi népies állattenyésztés 3-ik iránya az u. n. *havasi (mokány) riskamarhatenyésztés* leginkább az Erdélyt körülövező hegysegeken és havasokon folyik. Azon tul az eddig ismertetett fajták találkozási határa egy teljesen jellegtelen alak, a *tarkamarha* van elterjedve, sokszor tultengő mennyiségben. Mindenféle variációja a korcsosításnak, sokszor különböző jellegű korcsok találkozásának az eredményei és ez a szerencse, mert így már a 2-ik generáció elpusztul vagy már, mint első keresztezési termék, legtöbbször gyors fejlődésű lévén, csak hamar mérsároskésre kerül.

Ezt a háromféle típusu nyugati jellegű szarvasmarhát a havasokon nagy tömegekben tenyésztik — hiszen itt bővében vannak a füvelőterek — s mert több generáción át a *mokánymarha* honosult s megszokta ezen zord vidékeket, tüdő, kitarító, kisigényű állattá vált és ezen tulajdonságaiban megfelelő pinzgauai bikák alkalmazása révén állandósult — Hunyad, Alsó-

nyéken ezt jellegzi a megfelelő apaállattartás, kézből hágtatás, községi bikaistálló, karbantartott legelők, nyári istállók, itatókkal s szigorú pásztorkodással rendel stb. városok és ipartelep mentén pillangós virágú takarmányos rendszeres termelése, sőt tekintettel a tejhozamra, répatermelés is, tejszövetkezetek helyén bővül a jó mód ipari takarmányok etetésével is.

Nézzük pl. a Barcaság leghíresebb pinzgaui tenyésztőkörzégének: Földvárának adatait. Itt egy átlagos gazdának van 3 tehene, 2 drb üszője, 2 drb ökre, 2 tinója, 3 drb borja. Ebből 90% a sajáttenyésztés, a többi vásárolt, a gazdasági cél itt már *tenyész-állatnevelés* és a tejhaszon, de állataival végez minden földművelést s igazást, igaz, hogy fuvarozásra tehetőség szerint 1—2 lo is rendelkezésre áll, de szintén ott-hon tenyésztett anyag. Egy-egy átlaggazda évente 3—4 drb marhát csereberél. Tejhaszon okából 2—3 tehén áll az istállóban, évi termelés tehenenként 600—800 liter, ez tehát nem jelentékeny és ebből is naponta 2—3 liter otthon fogy el, a többi a brassói tejszövetkezethez szállítódik, literenként 14 fillér aron. A falusi tejszövetkezetnek 1913-ban 120 tagja volt s utolsó évben 18.200 liter tejet szállított Brassóba. A módosabb gazdák igazásra 1 par lovat vagy tehenet és 1 pár ökröt is tartanak, vannak, a kiknek 1—2 drb kivénült állata *hizóba is kerül*, és elsőrendű húsmínőségénél fogva a becsi piacon fejezi be pályafutását. Hat ez egy elsőrendű tenyésztőkörzég adatai. Am minél jobban *távolodunk a közlekedési vonalaktól* a tenyésztés és tartás belterjessége csökken, vagy talán csak legelőre és szénatakarományra van alapítva, de a tenyészanyag gondozott, a míg szászok kezén van, sok helyütt a környéki székely falvakban is fejlődik a szász példa nyomán a haszonmarhatenyésztés. Hiszen a magyar kisgazdának is van egy-két kedvenc tehene, üszője, de már a legelőre járó „rideg” marháját ne vizsgáljuk szigorúan.

A hunyadmegyei Algyógyon pinzgaui jellegű (398 drb) haszonmarhát tartanak, egy átlaggazdának van 2 tehene, 1 üszője, 2 ökre, 1 tinója, 2 borja: fo-ha-



szon a földmivelés, de az onnan érkezett jelentésben az is áll, hogy egy-egy jobb gazda évente 10 drb-ot is csere-berél. Itt még termelnek loherét körülbelül 200 kat. holdon. Topánfalván 1 tehene, 1 üszője, 2 ökre, 2 tinója, 1 borja van egy átlagos kisgazdának és főhaszon az értékesítés. A *magyarmarha* tenyésztési viszonyaira álljanak itt a következő adatok: Gyimesközéplök 5631 kat. holdnyi fütermő helyén a többi között 1141 drb tehér is diszeleg, a szász *Dedrád* nagyközségben 847 drb a fehér tehének száma, főhaszon a földmivelésen túl a borju- és tinónevelés és itt már 30 kat. hold loherét tenyésztnek. A szolnok-dobokamegyei Felőr községben egy átlagos gazdának van 2 drb tehene, 1 üszője, 2 tinója, 2 borja, de ezen állományból csak 30% a saját nevelés, a többi csereberén szerzi be, ez tipikus példája az erdélyi marhakereskedő községnek. Igazsára általában tehenet alkalmazznak. A jobb gazdák tartanak egypár tehér ökröt is. A legelőkön (nyáron) gyenge a tartás, mert vásári marhával van túlterhelve, így az értékesebb állatát ki-ki az ugarlegelőkön legelteti. Már jobb a téli tartás, mert szénájuk a Szamos terén elég terem és a számitóbb gazdák vásárolnak is.

A kolozsmezei Magyargyerőmonostoron a fehér marha létszámának csak 50%-át nevelik otthon, a többi vásárolt állat. Egy-egy átlaggazdának van 1 darab tehene, 2 darab üszője, 2 darab ökre, így tehát vásári hasznon túl a földmivelés a fontos, a tejhozam nem számít.

Végezetül tájékozódjunk az erdélyrészi *népies növénydekszarvasmarhatartás* méreteiről is. Ha a táblázat megfelelő rovatát átvizsgáljuk, könnyen megbizonyosodunk a felől, hogy a rugottborjukortól egyévesig terjedő növénydekszarvasmarha leginkább a havasalmi községekben jelentékeny. Egyrészt maguk is tenyésztnek ezen községek lakói, de nagyszámban vásárolnak az alább fekvő völgyekben s különösen Mezőségen borjakat. Az üszőborjukat az alsóbb vidékek kisgazdái megtartják, a bikaborjukat a havasi gazdák szedik össze s kiherélve vagy kétéves korban már tinósrban kerül az ökörtenyésztőkhoz, vagy elegendő legelő vagy téli eleség birtokában 4–6 éves korig tartják: ezekből lesz az a régi híres igavonóanyag, melyet hazánk uradalmi olyan szívesen és jó áron vásárolnak az uzdiszentpéteri, marosvásárhelyi, radnóti stb. híres vásárokon.

Fenti szokást legjobban igazolja a hunyadmezei *Malomviz* községe 1000 drb létszámmal, pedig a tehénlétszám csak 600 drb mokányállat! Gyimesközéplök 1079 drb számával szintén vezérszerepet visz e téren ezen vidéken, de aránylag a táblázat többi községekben is szép számmal tartanak növénydekszarvasmarhát és a valóság, hogy minél közelebb esik egy-egy erdélyi község a vasuti vonalhoz, vagy városhoz, annál kevesebb a növénydekszarvasmarha létszáma. A jelentős borjulétszámot majd minden havasi községben a nagy ökörlétszám is igazolja, ennek értékesítése lévén ott az állattenyésztés végcélja. A csikmezei Tölgyesen 527 drb a növénydekszarvasmarha száma (290 ökör) a háromszékmezei Magyarbodzán 1325 darabszám (972 ökör), a besztreczenaszódmezei Marosborgón 860 drb (400 ökör), Békáson 800 (479 ökör) a létszám, mind határszéli hegyvidéki legelőgazdasági községek; táblázaton kívüli helyek annak kidomborítására, hogy ezen magas vidékeknek erdőipar mellett főfoglalkozása az állattenyésztés. Még pedig a legősibb formában: az üsző, a tehén legtöbbször jó ellátásban van a tanyakörüli füvelőkön és erdőkön; nehezebb napokon (ellés idején) kijár egy kis ivós, darás vagy korpás »kost«, a borjuceskának egy kis sós málé is, de már a bikaborju tinósrba avanszáva kiverődik egész évre a hegyes legelőkre, magasan fekvő erdőtisztásokra stb. kora tavasztól késő ősziig, nem is régen a télálló ősi pásztor-ság idején télen is kint állott a ridegmarha a havason, miután a tisztásokon gyűjtött szénát úgy sem lehet leszállítani, azt a havason helyben kell feléltetni. Itten aztán ma is valóság a »havon ellett« borju legendája, a pásztorok viaskodása a farkassal, medvével, meg a csempészekre vigyázó egyenruhás állami emberekkel és a mely borju az ős természet minden szigorúságaival megküzdve el nem pusztul, de sőt ökörsorba kerül kupecz kezén vásárokon mind nehezebb jármokon át, végül az Alföld végtelen síkján pihen meg egy-egy vasárnap a tarlólegelő közepére kirakott csalamádéjászól körül, — bizonyára nem jut eszedbe, te ökör, a havasi legelő tiszta levegőjü »szent szabadsága« — hiszen olyan biztatóan hallszik ide a Northon-kutat kintző kishéres régen ösmerős nótája: »Szépen legel a „Líksteinék“ gulyája...«

## Kérdések és feleletek.

**Kérdés.** Méhek téli nyugalma és a fák alá rakott kaptárak.

Nyakra-főre dicsérik a méhcsaládoknak szabadban, szétszórt helyzetben, fák alatti elhelyezését. Ugy tudom azonban, hogy a méheknek télen abszolút nyugalomra van szükségük s ki-mélni kell őket minden zajtól, zörejtől. Igen ám, de a fák alá elhelyezett kaptáraknak éppen a tetejére potyog a fákrol a zuzmara. Hogy egyeztethető ez össze a fenti elmélettel? O. B.

**Felelet.** Befolyással van-e a kakas a tyukok tojóképeségére? című kérdésre.

1. Az, hogy a kakas befolyással van-e a tyukok tojóképeségére, nincs eddig bebizonyítva. Bár nem lehetetlen, hogy a nemi élet némileg befolyásolja a tojásképződést, tény, hogy a tyukok kakas nélkül is szorgalmasan tojoghatnak. Nézetem szerint, ha a továbbtenyésztés nincs tervbevéve s a tojás csak a háziszükségletek fedezésére szolgál, a kakast minden aggodalom nélkül mellőzhetjük. Ugyanis a kakas takarmányozási költségét így megtakaríthatjuk. Egyidőben baromfiállományom 2 drb kopasznyaku kendermagos tyukból állott, kakasom azonban nem volt. A tojásátlaggal azonban mégis nagyon megvoltam elégedve. A tavaszi hónapokban ugyanis havonta 20–22 tojást is tojott egy tyuk. Igaz, hogy néha-néha szünetet is tartottak, de évi tojásátlaguk, miként ezt akkor pontosan följegyeztem, a 150-et meghaladta, ez pedig igazán kielégítő eredmény volt. Balogh Bálint.

2. Kísérleti adatokra támaszkodó tapasztalataink erre nézve nincsenek.

Amerikai szaklapokban egyes tenyészetek leírása alkalmából olvasható, hogy nagyobb tojástermeléssel foglalkozó némely farmban — pusztai gazdaságban — termelt tojás biztosabb eltarthatósága okából a tyukok közül a kakast kiküszöbölik, lévén a meg nem termékenyített tojás jobban eltartható. Ezek eljárásából csakis következtetni lehet arra a körülményre, hogy a kakas nélküli törzsnél is lehet tojástermelést üzni kár nélkül.

Biológiai nézőpontból a kakas működése a tojás képzéséhez és letojásához a tojóban felhalmozott energiának mintegy kiegészítését képezi és így ezen energia teljes nagyságában érvényesül, míg e nélkül a feltételezett energia kisebb marad, tehát a hatás is épp ezen hiánynak megfelelőleg kisebb kell hogy legyen. Ez a hatás valószínűleg abban nyilvánul, hogy a tojó a természetből birt készletét hosszabb idő lefolyása alatt fogja letojni, mint különben a kakas igénybevételével.

Ez élettani problema felderítése csakis behatóbb kísérletek megejtésének eredményei alapján történhetné, melynek ismerete a baromfi-tenyésztésre nézve kiváló fontossággal bírna.

L. P.

## Kisebb szakközlemények.

**Norvégia tejtermelése.** (Sebellien John, a Chemiker Zeitung 38. évfolyama 126–127. száma 1144–1145. lapján. Cöthen, 1914 október 22.) Az 1914. évi christianiai kiállítás mezőgazdasági osztályának adatai szerint Norvégia összes tejtermelése 1815-től 1910-ig a következő volt:

	millió kg.
1815 . . . . .	190
1855 . . . . .	581.4
1900 . . . . .	880.3
1910 . . . . .	1164.8

Ugyanezen időszak alatt a tej ára kg.-kint 8 centimérről (1815-ben) 15 centimérra (1910-ben) emelkedett. A zsirtartalom 1895-től kezdve 200.000 megejtett elemzés szerint, 3.45% átlagra 3.60% átlagra emelkedett.

**A tejtermelés fejlődése 1880-tól 1910-ig.**

	1880	1900	1910
	millió kg.-ban		
Vaj . . . . .	0.430	3.580	3.708
Soványsajt . . . . .	0.448	1.341	3.044
Mys-Ost . . . . .	0.694	1.716	2.981
Kövésajt . . . . .	0.266	1.256	1.772

(A Mys Ost nevű sajt lefőlözött tehén- vagy kecsketejből készül, melyhez többnyire teljes-tejet vagy irót adnak hozzá.)

A vajkivitel 1871–1875-ben vette kezdetét és jelenleg megüti az 1.5 millió kg.-ot; a megmaradó 2.25–2.5 kg.-ot részben közvetlenül fogyasztják el az országban, részben a norvég margarinvajgyárakban használják fel. A vajbe-

vitel 1881-ben érte el tetőpontját 3.5 mil. kg.-al és jelenleg leszállt 700.000 kg.-ra.

A sajt-kivitel 1870-ben indult meg és jelenleg mintegy 250.000 kg.-ra tehető. A behozatal, mely főleg finom sajtokra terjed ki, valamivel magasabb, t. i. 300.000 kg. évente.

A süritett-tejgyáraknak kereskedelmi jelentősége nagyobb; 1870-ben kezdték működésüket és jelenleg évente 15 millió süritett tejet készítenek, melyből 13.5 millió cukrozott süritett tej és 2 millió cukor nélkül való. Az ezen gyárak által felhasznált összes tej évente 40.000 tonna; gyártmányaik kiviteli értéke évente mintegy 13.4 millió frankot tesz. Az utóbbi években különböző tejes-lisztgyárakat is alapítottak.

(K.)

**A tejgazdaság Olasz-Afrikában.** (Pucci Carlo tanár a L'Italia Agricola, giornale di agricoltura című folyóirat 51-ik évfolyamának 11-ik számában, 481–484. lapon. Piacenza, 1914 november.) Olasz-Afrikában (Libya, Erythraea, Somalia) a tejgazdaságot még a történelőtől módon és eszközökkel üzik. Általában véve nagyon kihasználják a tejtermelést és az ivadékoknak nem hagyják meg a szükséges tejmennyiséget; az ivadékok ennek folytán megszerzik a fiziológiai elsatnyulás minden karakterisztikus jelét és az állatanyag javítása meg van akadályozva. Lybiában a tehén-, kecske- és juhtejet feldolgozzák; a dromedár tejtét majdnem mindig közvetlenül fogyasztják. Tejtermelésre főleg a kecskét használják fel. A vajgyártás némi kiviteli kereskedelmet hoz létre; a vaját általában juh-tejjel kevert kecsketejből készítik, de tehéntejből is, csak hogy ez utóbbiból készült vaját rosszabbul fizetik: »okáját« (1.282 kg.) 4.50–5 fr.-kal, míg az előbbi 5.20–5.30 fr.-on értékesítik okáknál. A vajpiaczi központok Alexandria, Smyrna, Kréta stb. A lefőlözött tej italul szolgál. Kis mennyiségű sajtot is készítenek közvetlen elfogyasztásra. Abessziniában a vaját a bel-földi piacokon kétliterenkint kb. 1 Mária-Terézia-tallérért (2.52 fr.) árusítják; Somaliában huszliteres puttonyu mennyiséget 30 frankért vagy a 16.166 kg.-ot tevő »irasslát« 12 M. T.-tallérért. Zanzibár és Arabia piacaira is exportálják a vaját.

1908–1912 közti években következő mennyiségű és áru vaját exportáltak Olasz-Somáliából:

üzleti évben	kilogr.	fr. értékben
1908–09	169.226.60	241.514.40
1909–10	77.356.99	102.830.85
1910–11	73.189.00	112.317.00
1911–12	65.222.00	107.120.29

(K.)

**Védekezés a baromfikolera ellen.** Az északamerikai államokban kiterjedten alkalmazták a szérumos ojtásokat, de az eredmények nagyon különbözők voltak és nem mindig feleltek meg a hozzájuk fűzött reményeknek. Ezzel szemben Hadleynek állítólag sikerült a baromfiakat a megbetegedés ellen megvédeni 2–4 cm<sup>3</sup> 5% os karbololdatnak egy héten át naponként megismételt bíralá fecskendezésével.

(mj.)

## HIREK.

**A lovak takarmánya.** Most, hogy a ló tulajdonosok Budapesten sem zabot, sem kukoricát vagy korpát nem vásárolhatnak, a budapesti takarmánygyár r. t. újfajta lóabrákot hoz forgalomba: melasse takarmányt, a mihez hasonló abrák előállításával Németországban néhány száz gyár foglalkozik.

**Tenyészbika-vásár.** A Vasmezei Gazdasági Egyesület a tenyészbikák beszerzését megkönnyítendő, a nagyméltóságú földmivelésügyi minisztérium támogatásával Szombathelyen, 1915. április hó 1-én reggel 9 órától kezdődőleg az állatvásártéren tenyészbika-vásárt rendez. A vásáron csak olyan bikák kerülnek eladásra, a melyek az egyesület kiküldöttei által előzetesen megvizsgáltattak. A vasuton érkező bikáknak kirakása és a vásártérre történő behajtásáról a tulajdonosok gondoskodnak. A vásárra bocsáthatónak minősített bikák legkésőbb április hó 1-én reggel 7 órára Szombathelyre szállítandók.

**Pályázati hirdetés.** A kisbéri m. kir. tejmunkásképzőiskola a folyó évi május hó 1-én kezdődő egyéves tanfolyamára 8 (nyolcz) ösztöndíjas tanulót fog felvenni.

A tanulók ingyenes ellátásban, élelmezésben, ezenkívül kisebb kiadások fedezésére havi 6 (hat)







# Új és egyszer használt zsákok, ponyvák, kölcsön és eladás. Lópokrócok, manilla aratógép kévekötözők kartellen kívül.

Távirat: **NAGELA.** **NAGEL ADOLF,** Budapest, Arany János-utca 10. **Telefon: 35-92.**



**BUDAPEST**  
Népszínház-u. 22.



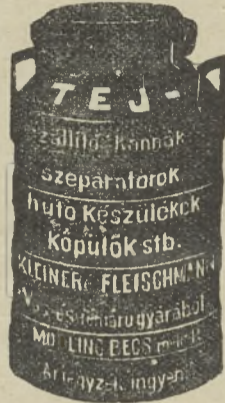
**TELEFON:**  
József 22-41.

## Sertésenyésztők és sertéshizlalók!!

Ha jószágukat értékesíteni kívánják, forduljanak bizalommal

**URL REZSŐ** sertésbizományi céghez

**Vevők állandóan előjegyezve!**



**Hirdetéseket  
felvesz  
a kiadóhivatal.**



Név és  
védjegy  
Törvé-  
nyes szá-  
badalom.

**Reitter Oszkár**

nagybecskereki főkapitány  
és fajbaromfi tenyésztőnek  
nagyszerű találmánya

a „**PATKÁIN**”

patkányirtó szer (nem mérgező) mely  
emberre és házi állatokra nem  
ártalmas.

1 adag ára 2 korona

mely elegendő körülbelül 120 pat-  
kány kiirtásához.  
Minden adaghoz használati  
utasítás van mellékelve.

A biztos eredményért jótállás!  
Ismertető prospektust, melyben le-  
van írva, hogy különféle gazdaság-  
ban hány adag használható. Kérésre  
ingyen küld Reitter Oszkár fő-  
kapitány Patkánin gyárának  
vezetősége Nagybecskereken.



**Gazdák  
figyelmébe!**  
**50%**

M. kir. szabad.  
12321-900 A. 905. **olcsóbb**  
mint bármely más világítóanyag a

**pyroleum  
világítása.**

A pyroleum szagtalan, nem fűs-  
től, nem gyúlékony és már  
**több ezer uradalom-  
ban bevezetett.**

Számos elismerő levél ná-  
lam betekinthező. Próbakül-  
demények 2 korona utánvét  
mellett. Kívánatra prospek-  
tus ingyen és bérmentve.

**Degen Jakob  
Budapest**

**IX., Közraktár-u. 28.**

# „WALLACE” fejőgép

**AUSZTRIA-MAGYARORSZÁG KIZÁRÓLAGOS KÉPVISELŐJE.**

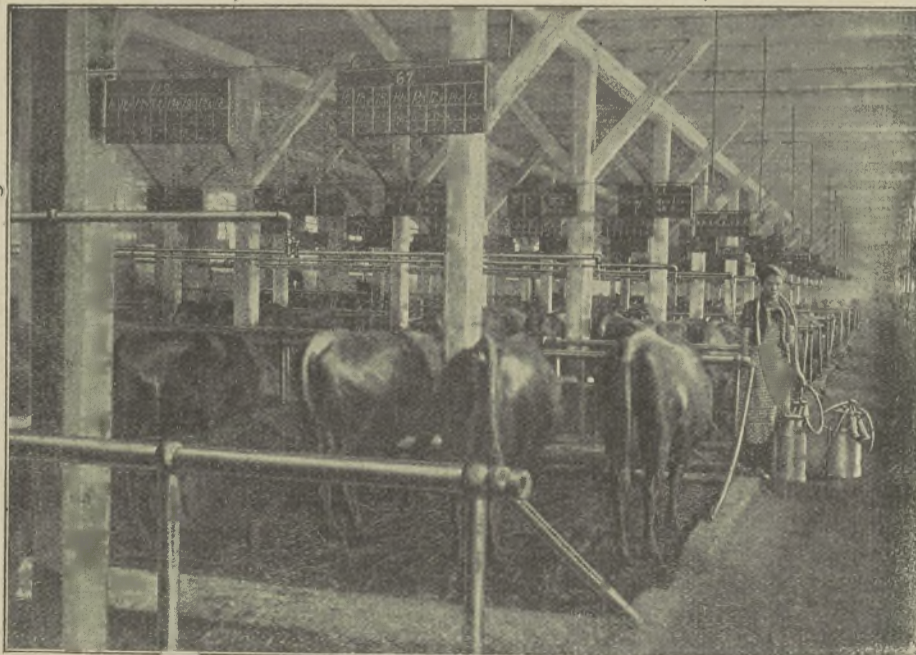
Legnagyobb kitüntetésekert nyert: **A NÉMET MEZŐGAZDASÁGI SZÖVETKEZET, FRANCZIA MEZŐGAZDASÁGI SZÖVET-  
KEZET ÉS ANGOL MEZŐGAZDASÁGI SZÖVETKEZETTŐL ÉS SZÁMOS ELSŐ DIJ.**

**SPECZIALISTA  
ÖNITATÓ-  
KÉSZÜLÉKEK BEN.**

**VIZVEZETÉKI BERENDE-  
ZÉSEK.**

**VILLANYVILÁGÍTÁSI BEREN-  
DEZÉSEK.**

**BETONMUNKÁLATOK,  
OLCSÓ ISTÁLLÓK ÉPI-  
TÉSE ÉLÉRE ÁLLITOTT  
TÉGLÁKBÓL VASBE-  
TONBAN, 25 ÉVI GA-  
RANTIÁVAL.**



**Minden szívóhüvelyre egy pulsator  
van alkalmazva, mely a szerint erő-  
sebben vagy gyengébben dolgozik, a  
mint a tehén könnyebben vagy nehe-  
zebben fejhető. Pulsálása tehát 5-től  
150-ig változhatik percenként.**

**Üzemzavar teljesen kizárva. Maxi-  
malis utótej 6 gramm.**

**Az egyedüli fejőgép, melyről a né-  
met bírók 11 heti próba után  
következőképp nyilatkoztak.**

„Ennek dacára a vizsgálat be-  
fejeztekor is oly tisztán fejt ki a  
gép, mit kézfűzésnél csak a leg-  
ritkább esetben lehet elérni.”

„Nemcsak használható, hanem  
a kézfűzést teljesen pótolni hiva-  
tott, sőt némely esetben és né-  
mely feltételek mellett azt fölül-  
mulja, miért is a legnagyobb ki-  
tűntetést érdemli, a mit a bírók  
megadni felhatalmaztatnak.”

**DREYSCHOCK SÁNDOR** MÉRNÖK, GAZDAS. MŰSZAKI  
BERENDEZÉSEK VÁLLALATA

**TELEFON: 59-42. BUDAPEST, V., FALK MIKSA-UTCZA 13. TELEFON: 59-42.**



mert elkésik ez az intézkedés is mint a sok kormányrendelet!

Mert az alábbi hír habár igen dicséretre méltó, még nem elég az üdvösségre:

**Termeszszünk korai főzelékféléket!** Már ismételtén rámutattunk azokra a német állami és községi rendelkezésekre, amelyek mind a kertek és telkek zöldeggel és veteményekkel való bevetését célozták. Most a főváros tanácsa is igen üdvös felhívást intézett erre vonatkozólag a főváros kert és telektulajdonosaihoz. A felhívás azt ajánlja, hogy a vetésre alkalmas összes kerteket és telkeket korai főzelékfélékkel vessék be. A korai főzelékek közül főleg a következőket ajánlja a felhívás: kelkáposzta, fehér fejes káposzta, kalarábé, spinót, tök, retek, petrezselyem, sárgarépa, paradicsom, uborka, vörös hagyma és általában minden főzelékféle, a mely a háztartásban feltétlenül szükséges. Erre a célra a főváros olesó áron palántákat bocsát a termelők rendelkezésére és pedig száz darabonként salátát 30, fejes káposztát 50, kelkáposztát 50, zellert 50, paprikát 50, és paradicsomot 80 fillérért. Aki palántákat akar beszerezni, forduljon a községi konyhakereszeti üzeméhez (IX. kerület, Kutódűlő 8563), vagy a központi vásárcsarnok elárúsító osztályához.

### Pozsonyvármegyei m. kir. gazdasági felügyelőség 1914. évi jelentéséből.

#### Növénytermelési részből.

Irta: Tölg Gyula m. kir. gazdasági főfelügyelő.

Ha vármegyéim mezőgazdaságának jellegét kellene eldöntenem, zavarban volnék a fölött, vajjon az állattenyésztés, avagy a növénytermelés viszi-e a vezetőserepet. Azonban, a kérdésnek ilyen akadémikus jellegű vizsgálatát és elbírálását nem is tartom fontosnak és az erőteljesen fejlődő állattenyésztésben, nemkülönben a vármegye belterjes mezőgazdaságában, mely ma már, mondhatnám, a növénytermelés minden ágát felöleli, azt az öröndetes tényről látom tesztet ölteni, hogy Pozsony vármegye gazdaközönsége teljes tudatában van annak a gazdasági alapigazságnak, hogy együttesen üzőtt állattenyésztés és növénytermelés szolgálja a mezőgazdaság szilárd bázisát és biztosítja annak folytonos haladását.

**Növénytermelés.** A növénytermelésben, a gabonafélék intenzív termelése mellett, a legkülönböző ipari és kereskedelmi növények termelése is felkaroltatik, mind több súly lesz helyezve a takarmánynövények kiterjedt termelésére, s a hol a talaji és éghajlati viszonyok alkalmasak arra, igen kiterjedt zöldeggtermelést

Ismerem Flórin vidékét. Szavahihető ember szájából hallottam, hogy arra a vidékre 12 év előtt vetődött az első japán s földjeért \$ 37.50 fizetett per akér. Azóta a föld ára azon a vidéken folyton emelkedett. Most, hogy a 2 év előtti új telek-törvényt hozták, melynek értelmében japánnak tilos földet venni, ugyan ők adják el földjeiket \$ 125 átlagos áron.

Igaz, mikor ők vették, sivar legelőföld volt az, melyen ma a legfinomabb magyar eredetű «Tokay Flame» szőlő terem s a japánok azok, kiknek szőlőit a keleti metropolisok a legjobb árban fizetik. Hej, ha valamely vidék köszönhet igen sokat a japánoknak, hát az Flórin vidéke, ők tették azt gazdaggá s híressé! A vidék szőlőbirtokosai, a hajdani »pionir« ok japán bérlőknek adják szőlőiket, hol részért, hol kialakított bérösszegért s miután ők nem tudják megművelni, a bérlérendszer mellett több jövedelmük van birtokukból s az a japán művelési mód mellett jobb karban is van tartva.

A szőlőművelése s csomagolása tudást s ügyességet kíván. Hát a japánnak még dédapja is szőlőtermelő volt, mondhatni a szőlőművelés, oltás tudásával jött a világra s ha szőlőt pakkol, azt úgy teszi, hogy az kivétel nélkül mind hamvasan érkezik New-York, avagy Csikágó piacára. S az amerikai szállítók ezt nagyra is tudják becsülni, mert ugyancsak kapkodják a jelentkező pakkoló japán munkást, ha a fehér dupla munkadíját fizetik is annak. — A jelzett vidéken a japán narancs termeléssel is próbálkozott, azután belátta, hogy a sekély termőrétegben nem versenyezhet a termékeny vidék termésével; hát abba hagyta azt. Aztán luczernával kísérletezett, de nem volt elégséges vize, a termés nem elégtette ki.

is találhatunk. E tekintetben egyébként már tavalyi jelentésemben is utaltam arra, hogy a növénytermelés ily arányu kifejlődését főként a működő mezőgazdasági iparvállalatok biztosították, de sok része van természetesen a meglehetősen nagyarányu vasuti hálózatnak, vizi utaknak is a fejlődés előmozdításában, hiszen ezek teszik lehetővé a termények gyors és biztos elszállítását. S e tekintetben még további javulás is várható, teszem p. o. a tervbe vett csallóközi viczinális vasut megvalósításával.

**Napszámberék.** A mig azonban a mezőgazdasági s a főként Pozsonyban igen kiterjedt gyáripar erős lökést ad a növénytermelésnek, másrészt a munkabérek emelkedésénél hátrányos érezteti hatását a mezőgazdaságra, főként azokban a gazdaságokban, melyek egy-egy ilyen nagyobb ipari üzem körletében fekszenek. Ennek tulajdonítható, hogy szorgos munkaidőben

a férfimunkás 5—6 korona

a női munkás 4 »

napibért is kér és kap. Végeredményében a megyei átlagban a munkabérek is kedvezően alakulnak ki s évszakok szerint

férfimunkásnál . . . 120—400 fillér

női munkásnál . . . 90—300 »

gyermekmunkásnál . . . 60—200 »

között ingadozik a napszámber. Figyelembe vevendő azonban, hogy ezzel szemben megyeszerte csökken a munkaidő s mindinkább közeledik az ipari üzemeknél szokásos munkaidőtartamhoz.

**Szakkormányberek.** Némileg kedvezőbb állapotokat találunk a gazdára nézve a szakkormánybereknél; így, hogy csupán a legfőbb kápnövényeket említem, 1 kat. hold tengeritörés, betakarításáért . . . 30—60 korona burgonyaszedés, betakarításáért 35—80 » czukorrépaszedés, » 50—110 » bért kell fizetni.

Ezek szemmel tartása mellett azt látjuk, hogy egy minden munkánál foglalatostkodó

K-ig

éves férfi cseléd keresete egy év alatt 500—900

» női » » » » » 300—600

terjed, mig egy nős gazdasági cseléd évi keresete a konvenció értékét is beleértve 600—1100 koronát tesz ki. Munkáshiány, a nagy átlagot véve alapul, vármegyémben a háboru kitöréséig nem volt, bár természetesen, hogy minden nagyobb gazdaság tavasztól késő őszig idegen munkásokat is foglalkoztatott.

**Terméseredmények.** Bár tény, hogy a vármegyémben üzőtt belterjes gazdálkodás meglehetősen magas termésátlagokban jut kifejezésre, az 1914. évi rendkívüli kedvezőtlen időjárás — a kenyérmagvaknál — a termésátlagokat mélyen

Hát nem is erőszakolta, ami egyszer nem megy; — megmaradt a szőlő s a számóczája mellett, mely szegényesebb talajjal is megelégedik, sőt diszlik. Hogyne, hiszen csak arról a vidékről szállította tavaly 725 waggon szőlőt keletre, waggonját \$ 500-ra számítva, kijő a total összeg \$ 362—500. Hol van még az, a mit ezen a vidéken adtak el s saját szükségletükre tartottak meg?

A japán törvényisztelő. Ritkaságszámba megy, hogy egyet-egyét börtönbe avagy szegényházba internáljanak. Nem »bicskás« s nem tudok rá esetet, hogy egyet rajt kaptak volna, hogy rejtett fegyverviselésért kérdőre vonták volna. Szomszédságában békésen megférő sok ember előtt rejtélyt képez, min tudnak örökké mosolyogni?! Az amerikai pimasz tempóját nem utánozza; márha tisztességes házba vagy hivatalba lép, tiszteletadással leveszi a kalapját s rendesen tud köszönni. Mem mint a Yankee — tisztelet a kivételnek — ki verebet őriz kalapja alatt s »Hau'd ju du« val köszön rendes köszönés forma helyett. Az amerikai, ha házadba ereszted, jól érzi magát, ha lábait asztalodra rakhatja. Persze ha ez neked nem tetszik, kéznél levő nádpálczával tyúkszemre kopogsz s ő megérti a helytelenítést e módját s leteszi csánkijait. Am a japán az ily pimaszságot, mint mondtam, nem utánozza. Elsajátítja mit az amerikaiiban jót vagy szépet lát, s azt egyesíti hazájabeli rendes viselkedéssel. Felesége a jó anya s erkölcsös hitves példányképe, ki ha csak teheti, menekül a város füllelt áthmoszférajától s a napsütéses tanyán igyekszik letelepedni.

Az amerikai asszony úgy változtatja férjét, mint más nációbeli az ingét, — tisztelet a kivételnek — de a lapok törvényszéki rovatái hétről-

a szokásos eredmény alá nyomta. Így látjuk, hogy a mig

a kat. holdan- kénti termés	buzánál	rozsnál	árpánál	zabnál
1911-ben	9.2	6.23	9.49	8.3
1912-ben	9.2	8.6	9.5	8.4
1913-ban	9.5	8.7	9.7	8.8
q volt, addig				
1914-ben	6.5	6.7	9.1	8.3

q-át tett ki.

A többi főbb terményből, melyek akár az ember táplálkozásánál, akár állatállományunk takarmányozásánál jöhetnek számba, a termés-eredmény elég kedvezőnek mondható, a mi főként ma, mikor az ország a világháboru főrtegegében küzd jövődő boldogulásáért, megnyugtató tudat. Gazdasági szempontból pedig különösen az bir rendkívüli fontossággal, hogy vármegyénk 1914. évi mesterséges és természetes takarmánytermése az állomány kiteleltetéséhez minden körülmények között elegendő készletekkel látta el a gazdákat.

Ennek igazolásául iktatom ide az e tekintetben számbajöhető termények megyei átlagos termését, megjegyezvén, hogy az eredmény mindenkor kat. holdakra van vonatkoztatva. És pedig:

	kg.
tengeri szemtermése . . .	1.330
burgonyagumó szemtermése	5.600
fejeskáposzta »	17.000
czukorrépa »	10.700
takarmányrépa »	11.300
lóhereszéna . . . . .	2.700
luczernaszéna . . . . .	3.200
moharszéna . . . . .	2.240
rétiszéna . . . . .	2.000
baltaczim . . . . .	2.060

s így tovább, a többi még számbajöhető termény is jó közepes haszonnal fizetett a gazda fáradozásáért.

**Terményárak.** A mezőgazdasági termények árki alakulására természetesen a háboru hatása el nem maradt, mégis vannak bizonyos meglehetősen fontos közszükségleti és takarmányozási termékek, melyek aránylag még akkor is normálisnak mondható áron szerepeltek a piaczi árjegyzésben, mikor már hónapok óta tartott a gigászi küzdelem. Mint érdekességet kívánom csak leszögezni a főbb termények november közepén fennállott árait. Eszerint:

	ára
buza 100 kg.-kint . . .	38 K 36 f.
rozs » » . . .	30 » 20 »
árpa » » . . .	24 » — »
zab » » . . .	21 » 30 »
tengeri 100 kg.-kint. . .	19 » 10 »
burgonya 100 kg.-kint	8 » 22 »

hétre oly skandalozus válási eseteket pertractálnak, melyek olvasása még a nagykorut is mételeyezi, mert részleteiben a 18. század oly romlottságai vannak leírva, minő a francziák között voltak divatosak Brinvilliers márkiné idejében! Nincs rá kadencia, hogy a japán nép ily természetü megrovás alá essék! Azért mégis haragusznak rá sokan! Hibáztatják, hogy nem elegendik a munkanélküliek táborába, mert mindig »busy« mindkét keze tele van munkával.

Azután megvette az amerikai előtt lepocskondiázott mocsaras, vagy sziklás földet, rövid idő alatt paradicsomot teremtet abból, akkor azért hibás, mert a »java földet« rántja ki a fehér alól. Takaros kis otthont épít arra, akkor meg az alarmisták azt fogják rá, hogy kiverte őket a házukból — hálátlan tót!! — Tessék házába lépni valamelyiknek? Két nyelvű ujságokat és magazinokat találsz azokban. Japánt és angolt. S hogy ő ezen szellemi táplálékot nem csak beveszi, hanem megis emészt, arról bizonysgot tesz, ha látogatója beszédbe bocsátkozik vele.

Az itt született japán persze amerikai polgár. Tessék megfigyelni az új generációt a nemzet nagy ünnepének napján, július 4-én! Ünnepel e napon, amennyire keleti fanatismusa csak lehetővé teszi, addig pedig az amerikai e napon biczikli vagy baseball versenyen tőri magát, vagy ha azt megunta szende, igen erkölcsös »sweas heart«-ját ha feleséges ember »affinity«-ját ülteti autójában ölébe s avval száguldozik végig fényes nappal, város világ szeme láttára a legnépesebb avenueken keresztül s isten csodája, ha vad iramában pár békés gyaloglót le nem tipor. — A japán nem ilyen féle. — nem is lehet amerikai polgár!



fejeskáposzta 100 fejen- kint . . . . .	4 K — f.
bab főzeléknek 100 kg.- kint . . . . .	53 » — »
borsó főzeléknek 100 kg.-kint . . . . .	93 » — »
lencse főzeléknek 100 kg.-kint . . . . .	120 » — »
a szénák 100 kg.-kint	8 » 85 »
takarmányrépa 100 kg.- kint . . . . .	2 » 20 »

Természetes, hogy az idő előrehaladásával ezen árakban egy bizonyos emelkedés elmaradhatatlan, de reményleni lehet, hogy a közfogyasztás — a viszonyokkal megalkudva ugyan — komolyabb természetű hiányokat szenvedni nem fog.

A jövővel illetőleg már eddig is szolgálhat némi megnyugvásul, hogy vármegyében, habár a munkáskéz- és lóhiány miatt lassabb tempóban is, az ősziakkal bevetni szándékolt területek, elenyésző csekély kivétellel, be lettek vetve, sőt örvendetes dolog — a mint azt a gazdasági tudósítónak hivatalomhoz intézett jelentéseiből megállapítottam — hogy több nagyobb gazdaság 8–10%-kal vetett be nagyobb területet ősziakkal, mint egyébként szokták, tavasziak alá is mindenütt a viszonyokhoz mérten elég jól megmunkált és előkészített talajok lehetőleg meggyeszerzte. E tekintetben vármegyében hiányok nem igen lesznek.

**Birtokrendezés.** Birtokrendezési mozgalom, — bár e tekintetben a felügyelőség egyetlen alkalmat sem mulaszt el, hogy a tagosítás rendkívüli előnyeire a gazdaközönség figyelmét felhívja — mindössze kettő volt megyében az elmúlt esztendőben. Bögölypatony és Várkony község kisgazdái kérelmeztek az általános hártagosítást s a megfelelő hivatalos eljárás mindkét helyen folyamatba is tétett.

**Vámpolitika.** Kimagasló eseménye volt az elmúlt esztendőnek a Pozsonyvármegyei Gazdasági Egyesület rendezésében megtartott vámpolitikai gazdaggyűlés, melyen az imponáltságban megjelent gazdaközönség között nem csak az ország gazdaképviselőinek kitűnőségei, hanem a szomszédos Ausztria vezető gazdasági férfiai is megjelentek. E gyűléssel kapcsolatban több kiváló szakember tartott előadást a gazdaközönség okulására.

Fontos adatgyűjtést rendelt el földmivélségi minisztérium 55.580/VII—1. 1914. számú rendeletével a négy kalászos és tengeri termelési költségeinek megállapítása érdekében. Ezen rendeletnek megfelelően az adatgyűjtés kezdetét vette.

Végül megemlítem, hogy a gazdasági egyesület május havi közgyűlésén nagyszámú hallgató előtt Sporzon Pál gazdasági akadémiai tanár tartott a motoros gazdasági gépekről előadást.

## KÖNYVISMERTETÉS.

**Háborus gazdasági füzetek.** Ebben a háborus világban az élelmiszerek biztosításának kérdése foglalkoztatja leginkább a közvélemény legszélesebb rétegeit. Hézagpótló vállalat indult meg most ezirányban *Wodianer F. és Fiai* kiadásában és *Papp Viktor* szerkesztésében: »Háborus gazdasági füzetek« cím alatt. Ezekben a füzetekben a közönség szakszerű és gyakorlati utbaigazítást talál mindazokról a teendőkről, a melyeket követve, a rendkívüli gazdasági helyzetben élelmiszerünk kérdése nagyobb zökkenés nélkül megoldható. A most megjelent 3 füzet címe: 1. *Hogyan kell olcsón főzni a háborus időkben?* 2. *Mezőgazdasági teendőink a háborus időkben.* 3. *Konyhakertészeti teendőink a háborus időkben.* Az első füzetben nem a mostanában szokásos kivihetetlen ételrecepteket kapja a közönség, hanem azokat a gya-

korlatilag kipróbált módokat, a melynek alapján a legtakarékosabban és a most rendelkezésünkre álló anyagok legezészerűbb felhasználásával rendezhetjük be háztartásunkat. A második füzetben a mezőgazdasági háborus termelés módzatait és gyakorlati teendőit ismeri meg az olvasó. A 3-ik füzetben pedig a korai növények és általában a zöldségtermesztés nagyjelentőségű kérdése nyer praktikus megoldást. Egy-egy füzet ára 40 fillér. Kapható a kiadónál IV., Sarkantyus-u. 3., minden dohánytözsdeben és lapelárusítónál.

## Kérdések és feleletek.

**Kérdés.** *Vakond a konyhakertben.*

Konyhakertemben a vakond igen sok kárt tesz azáltal, hogy a palántákat kitorja. Hogy lehetne őket távol tartani? *P. N.*

**Felelet.** *Cselédkonvenczió és gazdasági munkák* című kérdésre.

1. 9090—1914. számú miniszterelnöki rendelet értelmében: »A ki terménybeli járandóságul (javadalmaszásul) bizonyos mennyiségű buzának vagy rozsnak szolgáltatására van kötelezve, annak jelen rendelet hatálya alatt e járandóságnak csupán kétharmadrészét szabad buzában, vagy rozsnban kiszolgáltatnia, egyharmadrésze helyett pedig ugyanannyi mennyiségű árpát vagy tengerit kell szolgáltatnia és az értékkülönbözetet a hatóságilag megállapított árak szerint készpénzben kell megfizetni.« Ha a cselédség e miatt föl akarná bontani a szolgálati szerződést, ugy a közigazgatási hatóság utján lehet a további szolgálatra kényszeríteni. Kérdés marad természetesen, hogy lesz-e ebben közönség? Legezészerűbb volna a cselédséggel valami módon megértetni, hogy a mostani kivételes és nehéz idők alatt nem lehet másként cselekedni s bárhova menjenek is szolgálni, a fönti rendelet értelmében sehol sem adhatják ki járandóságaikat tisztabuzában vagy rozsnban. A mostani körülmények okozta kivételes rendszabályoknak mindenkinél alá kell vetnie magát — még a cselédség sem képezhet kivételt.\* *B. B.*

2. Kérdező egész tömegét veti fel a kérdésekre, melyekre távlatból nehéz felelni. Egy azonban bizonyos és ez az, hogy ezer ezer ellen is használ a higgadtság, okosság és tapintat. Ez pedig az olyan gazdánál, kinek egyébként minden van az ügye, bőven van, mert nincs jobb tanácsadó, mint a végtelen róna vagy igaz természet, meg a felsőbb hatalomba helyezett bizalom.

A *konvencziókérdést* tessék megbeszélni a járási főszolgabíróval és kesse utasításait. Neki bizonyára lesz direktívája arra, mit cselekedjék az országos intézkedések érdekében, hogyan állja utját azon — bocsánat a szóért — komisszágoknak, melyek csak a maguk kis körét látják és követelnek szükkeblüen akkor is, midőn mindnyájunknak áldozni kötelességünk. A hatóság tapintata bizonyosan meg fogja találni e veszedelmes mozgalomban a megoldást.

Az *aratás* körüli megbicsaklások országos jelenségek, mint olvashatjuk. Erre is meg fog jönni felülről a replica, csak várjuk meg. Arra a

\* A kérdés első részére B. B. megadta a feleletet, a többire vonatkozólag hivatkozunk lapjaink összes szemléire, melyekben 1914 augusztus óta sokszor adunk tanácsot gazdáinknak, hogy munkás és igaz hiányában miként járjanak el, de multheti március 14-diki számunkban újból ismételtük röviden, kivonatossan figyelemzeteinket. De ezeken kívül lapjaink minden számában a hírek között vannak olyanok, melyek szinte megszívlelendő tanácsokat tartalmaznak a gazdáknak nézve; ilyenek p. o. szin'e mult számunkban is vannak és mindjárt az elsőre felhívjuk kérdező figyelmét, azonban a többi hirt is tessék elolvasni, talál azokban is jó utbaigazításokat. Végül pedig azt ajánljuk, hogy forduljon a járási főszolgabíróhoz vagy (ha megalakult) a gazdasági bizottsághoz, kiknek hivatásszerűen kötelességük minden mezőgazdasági ügyben lelkiismeretesen eljárni, különösen odahatni, hogy vetetlenül ne maradjon egy barázda sem és főleg, hogy az aratási szerződés még e hó folyamán megköttessek. *Szerkesztőség.*

megjegyzésre pedig, hogy hát ha éppen munka idején találnak kapni a munkások behívót, ki kell nyitlan jelenteni, hogy kötelezettségök ipso facto megszűnik és a bevonulásig végzett munkáik bérét igazságosan megkapják. Ezt a szerződésbe is be lehet venni. Ez eljárással már szölmunkásokat tudtam az idénre szegődtetni.

A mi a *tengeriszállítást* illeti, ha azt törvényes hatóság rendeli, engedelmeskedni kell. Ma fő a hadsereg, mert »a haza veszélyben van!« Ilyenkor minden magánérdek, még a sürgős zabvetés is azután következik. Segíteni kell a bajon jóakaratu, hazafias érzéssel. Alaphangulatunk ne a nehézségek érzete legyen, hanem az a jóakarattal, hogy az értünk küzdő hatalom munkáját engedelmességünkkel megkönnyíteni tartozunk. Ennek hatása alatt a megoldás módzatait is megjeljük.

Ha egyébiránt kétsége van a kérdezőnek kötelezettsége fennállására nézve, szolgabírái, sőt bizonyára intelligens, helybeli előljárói is utbaigazítják.

*Aratógépet* egyelőre nem kell venni. (?)

*Végh Kálmán, Máttyás.*

**Felelet.** *Tengeri ára* című kérdésre.

A kukoriczaár hatóságilag Budapesten 22K-val lett kitüntetve, vidéken megfelelőleg kisebb árt szabtak meg, mely járásokonként lett megállapítva. minden község előljáróságának kötelessége volt ezen árt szokásos módon annak kihirdetése tenni, bizonyosan kérdezőnő is kihirdették. Ős és ujtengeri között a maximális árban nincs különbség. A nem közönséges, tehát aprószemű kemény kukoriczák, mint a székely, cinquantinó, putyi, gömbölyű fehér stb. ára nincs hatóságilag megállapítva, tehát szabad alku tárgyát képezheti. *F.*

## Kisebb szakközlemények.

**Szétszedhető vasbeton szükséghidak.**

A világháboru kitörése óta a francia saksajtó elnémult és az egész technikai és ipari élet s a vele kapcsolatos üzemek — csak éppen azok kivételével, a mikre a háboru folytatása céljából a hadvezetőségnek sürgős és elkerülhetetlen szükségé van — teljesen megakadtak. Feltűnő, hogy ezzel ellentétben a német technika és a német saksajtó ellenben szinte tüntető elevenségű és állandóan, sőt fokozott erővel folytatja tevékenységét. És a mint már a béke idején is fényesen gondoskodott egy esetleges háborura leendő felkészülődés és a hadviselés céljait szolgáló módokról és eszközökről, épp oly serényen dolgozik most is, sőt már dolgozik a béke bekövetkeztekor szükséges munkálatok előkészítésén is. Kelet-Poroszországban, Galicziában, Bukovinában és Boszniában nemcsak sok község, de jóformán az összes, a hadszíntéren levő utak, hidak és vasuti felépítmények és viaduktok elpusztultak — s így ezek karbahozatala és helyreállítása lesz a bekövetkezendő békeidő legelső és legsürgősebb feladata. A »Beton és Vas« című német szakfolyóiratban legutóbb dr. Emperger Frigyes építész foglalkozott e témával, nevezetesen pedig azzal, hogy mint lehetne gyorsan megfelelő ideiglenes hidakat építeni, a melyek csak addig maradnának helyükön, míg a tartós, illetve szilárd s állandó hidépítkezés kezdetét veheti. Ez a kérdés rendkívül fontos, mert például Belgiumban és Galicziában jó hosszú ideig fog tartani a hidak építésének és helyreállításának munkája és így ha valami módon a bajon nem segítünk, akkor a lakosság hosszú időre lenne a forgalomtól és a keresettől elzárva. A cikkirő, a ki e téren különben is elismert és nagyhirű szakteknitely, egy szétszedhető és vasbetonból készülő ugynevezett szükséghidat szerkesztett és talált föl. Ezzel az új találmánnyal foglalkozik azóta tüzetesen a nevezett szaklap s különösen kiemeli az új hidalalmány azon előnyét, hogy az egyes részek gyorsan összeállíthatók, továbbá, hogy önsúlyuk oly

A  
„HANGYA“

a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete bármely községbe költségmentesen küldi ki megbízottját, a hol fogyasztási és értékesítő szövetkezetet akarnak szervezni. Mielőtt a mozgalmat megindítanák, forduljanak a kezdeményező utbaigazításért a

„Hangya“ igazgatóságához: Budapest, IX., Közraktár-utca 34. sz.

A „Hangya“ kötelékében az 1914. év végén 1278 fogyasztási szövetkezet működött, a melyek alap- és tartaléktőkéje 11 millió koronára rug, évi forgalmuk pedig meghaladja a 60 millió koronát. **Földmivelő népünk erkölcsi emelkedésének és vagyoni gyarapodásának legbiztosabb eszköze a gazdasági szervezkedés s a termelés fejlesztése. Az értékesítés kedvezőbbé tétele, a háztartási és gazdasági szükségletek jutányosabb beszerzése csak fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján érhető el.**



nehéz, hogy ez okból nehéz terhet is megbírnak. A cikk egyben rámutat a nagy fagerendákban és fatörzsekbeni óriás hiányra is, holott ezek a hidépítkezésnél szükségesek. Ime, a német technika így és már ma is foglalkozik a béke utáni idők teendőivel. És éppen ez az, a mi a németek igazi és nagy kulturájára vall, mert csak az előrelátó és mély nyomon járó kultúra képes arra, hogy a nehéz háborus idők alatt is fejlődjön.

**Rovarpusztítás Kinában.** A rovarpusztítás terén a kínaiak mintaképül szolgálhatnak nekünk, mert a mennyei birodalom annyiféle kártékony rovarban bővelkedik, hogy lakosai már régóta azon fáradoznak, hogy a bántó állatok pusztítására mindig újabb módokat találjanak ki. Kína déli részeiben, sok vidéken emberbaráti társaságok alakultak, a melyek a szegényebb sorsú lakosok közt bámulatosan egyszerű bolhafogókat osztanak ki. A fogó körülbelül két centiméternyi bambuszcsutakból áll, a melyek közül a vékonyabbat beleillesztik a vastagabb csutak átlukasztott részébe. A külső csutak öt centiméter átmérőjű és át van furva lyukakkal és résekkel. A két centiméter átmérőjű belső csutak be van kenve valami ragadós folyadékkal, a melynek szaga a bolhákat magához csábítja. A bolhák átmásznak a kötőcsutak résein és megragadnak a belső csutak folyadékára. Miután a kis bolhafogókat gyakran az ágyakban is alkalmazzzák, természetesen úgy kellett megkonstruálni, hogy a ragadós folyadék az ágyneművel ne jusson érintkezésbe. Mint a »La Natura« hangsúlyozza, itt nem valami rossz tréfáról van szó és a bolhafogókat általánosságban olyan vidéken használják, a hol a pestis gyakran föllép, mert bebizonyosodott, hogy ezt a járványt leginkább a bolhák terjesztik.

És kérdés, vajjon más járványoknak, gyermekbetegségeknek nem terjesztői-e a bolhák nálunk is?

## HIREK.

**A tavaszi mezei munkák ellátása.** Miután a hadkötelezettség és a hadiszolgáltatások igénybevétele nagyon sok munkaerőt vont el mezőgazdaságunktól, elsőrendű és legfontosabb most az a feladat, hogy egy tenyérnyi termőföld se maradjon művelés és termés nélkül. A feladat nehézsége senkit el ne csügesszen, mert láttuk, hogy a balkáni háboru idején a balkán államok földművelő népei el tudták látni a mezőgazdasági munkákat, úgy akkor a hazai föld szeretete, a helyes vezetés és szervezés, nálunk még inkább biztosíthatja a kívánatos eredményt. Ghillány Imre báró földművelésügyi miniszter valamennyi törvényhatóságához körrendeletet intézett, a melyben vázolja azt a nagy kötelességet, amely most a törvényhatóság minden tisztviselőjét a megye értelmességével át kell, hogy hasson és a melynek teljesítése a legszebb hazafiúi cselekedet is. Felkéri továbbá a törvényhatóság első tisztviselőjét, hogy az egyházmegyei főhatóság, a gazdasági egyesület, a hadbavonultak segélyező bizottsága, a tanfelügyelőség, a gazdasági felügyelőség képviselőinek s a más a közérdekű munkára hajlandó személyek felkérésével alakítsanak vármegyei gazdasági intéző bizottságot, mely az alispán elnöke alatt központi vezetés és irányítás feladatait látja el, a járási főszolgabírákat pedig utasítsa, hogy a legsürgősebben személyesen járjanak el minden községben s a helyi viszonyoknak megfelelően az előljáróság, a helybeli lelkészek és tanítók s más, a közérdekű munkára hajlandó személyek felkérésével alakítsanak községi (esetleg körjegyzőségi) gazdasági bizottságot, a melynek feladata lesz, a főszolgabíróval való állandó összeköttetésben, az egész helyi szervezkedést megvalósítani s így a gazdasági munkák végzését biztosítani. Már igen sok helyen láthatni biztató jeleit annak,

hogy a földművelő közönség a súlyos helyzetben is tud magán segíteni. Az a fontos, hogy egymás megsegítésével az a munka legyen elvégezhető, a mely az ideai termés előkészítése és betakarítása érdekében multhatatlanul szükséges. Az első teendő, a melynek elvégzését biztosítani kell s amelyre a járási szolgabíráknak az intéző gazdasági bizottság megalakítása előtt is különösen nagy figyelmet kell fordítani, az hogy az ősziében mutatkozó hiány tavaszi vetésekkel úgy pótolassék, hogy minden gazdaságilag használható terület emberi vagy állati táplálékul alkalmas terményekkel be legyen vetve.

**A katonák szabadságolásának elhalasztása.** A Budapesti Tudósító jelenti: A tavaszi mezőgazdasági munkák elvégezhetése céljából a póttettekhez beosztott legénységnek a honvédelmi, illetve a cs. és kir. hadügyminiszter rendelete alapján adandó tizenháromnapos szabadságot tekintettel a téli időjárásra bizonytalan időre elhalasztották. Mihelyt az idő jobbra fordul, az engedélyezett szabadságidő kezdetét a hírlapokban közölni fogják. Ezuttal is figyelmeztetik a bevonult legénység hozzátartozóit, hogy ezt a szabadságot csak maga a legénység kérelmezheti a kihallgatás alkalmával; a folyamodvány utján előterjesztett kérelmeket nem veszik figyelembe.

**A földművesnép buzdítása.** A Gazdaszövetség márczius Idusáról cikkezve azt írja, hogy ha Petőfi ma élne, elsősorban a földművelő népet keresné fel lángszavával s annak kiáltaná oda aprajának, nagyjának: Talpra magyar! A nemzetnek minden egyes ép karra szüksége van ma, hogy a hazai föld teremjen, megmunkáltassék s üresen ne maradjon. Bitang ember az, a ki tétlenkedik. Ezekre ebben a történelmi esztendőben nincs szükségünk. Helyt kell állani az itthonmaradottnak a mezőkön is, a hol szintén háboru folyik. Itt az idő, itt a kezdete ennek a külön háborus erőfeszítésnek. Versenyezzen minden falu, melyik tud nagyobbat alkotni, melyik tud többet elérni, hogy a magyar földművelő dicsősége mocsoktalan legyen, a haderő győzelméhez hozzájáruljon a magyar földművelés itthon is. Legyen valóság, legyen élet a Talpra magyar, mely nem vers többé, hanem parancs, melyet csak hazaárulás árán lehet megszegni.

**Az OMGE és a moratórium.** A moratóriumrendeletek egyes káros intézkedése ellen már ismételt felszólaltunk és most egyes érdekképviseletek is foglalkoznak a moratórium rendelkezéseivel. Az OMGE is megszólalt és az igazságügyi miniszterhez felterjesztett memorandumában azt kéri, hogy tekintettel arra, hogy a kis- és középbirtokos őszszel szokott nagyobb pénzhez jutni, a további törlesztési kötelezettséget függeszszék fel, mert ha a gazda a havi 10 százalékos részleteket most a mezei munkák idején is köteles lenne tovább fizetni, ez a belterjes gazdálkodást nagyon megnehezítené. Kívánatosnak jelzi továbbá az OMGE az új rendelkezésben az osztrák moratórium példájára oly intézkedés felvételét, hogy a betéti üzlettel foglalkozó intézetek ne tagadhassák meg a náluk elhelyezett betéteknek teljes összegbeni kifizetését abban az esetben sem, ha egyoldalú intézkedéssel a takarékbetéti könyvekre náluk elhelyezett betéti összeg után fizetett kamat százalékát a múlt évi aug. 1-iki kamatlábnál lejjebb szállították.

**Minden megmunkálható darab földet be kell vetni.** Zólyom városában a polgármester vezetése alatt bizottság alakult, melynek az a feladata, hogy a gazdaközönséget irányítsa a termés biztosítását célzó munkájában. A bizottság fölhívást intézett a közönséghez, melyben arra is figyelmezteti az érdekelteket, hogy a város belső területén lévő telkeket is ki kell használni és egymás kölcsönös segítségével kell előmozdítani a mezőgazdasági munkák eredményes elvégzését.

**A mezőgazdasági hírszolgálat.** A m. kir. földművelésügyi miniszterium mezőgazdasági statisztikai ügyosztálya az 1915-iki évben a következő jelentéseket fogja közzétenni és pedig: Április 10-én: Gazdasági munkálatok. Őszi vetések telelése, tavaszi vetések kelése. Május 1-én: Az összes vetések állása. Szőlészeti és borászati felügyelők jelentése. Május 15-én: Az összes vetések állása. Szőlészeti és borászati felügyelők jelentése. Gyümölcs és korai zöldség. Május 29-én: Buza, rozs, árpa és zab 1., 2., 3., 4., 5. jelzésű becslése. Az összes vetések állása. Szőlészeti és borászati felügyelők jelentése. A bevetett terület változásáról. Kiszántások, pótvetések. Junius 12-én: Buza, rozs, árpa és zab 1., 2., 3., 4., 5. jelzésű becslése. Az összes vetések állása. Szőlészeti és borászati felügyelők jelentése. Korai és középerésű gyümölcs és konyhakerti termények. Junius 26-án: Buzából és rozsból számszerű termésbecslések. Árpa és zabból 1., 2., 3., 4., 5. jelzésű becslés. Az összes vetések állása. Szőlészeti és borászati felügyelők jelentése. Julius 10-én: Buza, rozs, árpa, zabból számszerű termésbecslés. Tengeriből, burgonyából és cukorrépából 1., 2., 3., 4., 5. jelzésű becslés. Az összes vetések állása. Szőlészeti és borászati felügyelők jelentése. Termelő gazdák kezén levő gabonakészletek. Julius 24-én: Buza, rozs, árpa, zabból számszerű termésbecslés. Tengeriből, burgonyából és cukorrépából 1., 2., 3., 4., 5. jelzésű becslés. Az összes vetések állása. Szőlészeti és borászati felügyelők jelentése. Augusztus 7-én: A nyári elemi károk által elpusztított vetések területének (%-os) bejelentése. Buza, rozs, árpa, zabból számszerű termésbecslés és minőségű suly. Tengeriből, burgonyából és cukorrépából 1., 2., 3., 4., 5. jelzésű becslés. Az összes vetések állása. Szőlészeti és borászati felügyelők jelentése. Őszi és téli gyümölcs, késői zöldség. Augusztus 21-én: Tengeriből, burgonyából és cukorrépából számszerű termésbecslés. Még kintlévő termény állása. Gazdasági munkálatok. Őszi szántás-vetés. Szőlészeti és borászati felügyelők jelentése. Szeptember 11-én: Buza, rozs, árpa, zabból cséplési eredmények és minőségű suly. Kis- és nagybirtok szerint elkülönítve. Tengeriből, burgonyából és cukorrépából számszerű termésbecslés. Még kintlévő termények. Gazdasági munkák. Őszi vetés. Szőlészeti és borászati felügyelők jelentése. Szeptember 25-én: Tengeriből, burgonyából és cukorrépából számszerű termésbecslés. Összes még kintlévő termények. Gazdasági munkák. Őszi vetések. Szőlészeti és borászati felügyelők jelentése. Október 9-én: Tengeriből, burgonyából és cukorrépából számszerű termésbecslés. Összes még kintlévő termények. Gazdasági munkák. Őszi vetések. Szőlészeti és borászati felügyelők jelentése. Október 23-án: Szőlészeti és borászati felügyelők jelentése. November 13-án: Gazdasági munkálatok. Őszi vetések állása. Szőlészeti és borászati felügyelők szüreti jelentése.

**A Hevesmegyei Gazdasági Egyesület** f. hó 8-án tartotta Egerben Graefl Jenő elnöke alatt márczius havi igazgató választmányi ülését. Behatóan tárgyalta a m. kir. földművelésügyi miniszter rendeletét a tavaszi munkálatok zavartalan lebonyolítása érdekében és örömmel szerzett tudomást arról, hogy a vármegye alispánja gyors és erélyes intézkedése folytán úgy a központi, mint a községi mezőgazdasági bizottságok megalakultak. Nagy reményt fűz a bizottságok hazafias működéséhez és utasította a titkárt, hogy azoknak készséggel álljon rendelkezésükre; több közérdekű ügy letárgyalása után elfogadta az 1914. évi zárszámadás és vagyommérleg bemutatását, továbbá az 1915. évről szóló költségeloirányzatot, megállapította a közgyűlés napját és tárgysorozatát.

**A termés biztosítása.** Komáromból írják: A vármegye gazdasági intéző-bizottsága Ghyeczy

# ARATÓGÉPEK kartellen

∴ **kivül** ∴

**jutányos árban kaphatók:**

**DÉNES B. BETÉTI TÁRSASÁG, BUDAPEST,**  
KÉPVISELŐK KERESTETNEK. VI. ker., Vilmos császár-ut 61/g. szám alatt.



**ÁRLAP ÉS ÁRAJÁNLAT**  
**INGYEN ÉS BÉRMENTVE.**





Dénes gróf alispán elnöklésével ülést tartott s ez alkalomból feliratban arra kérte a kormányt, hogy a háborús állapotok következtében művelés nélkül maradt birtokok gazdaságilag kihasználtságának. A gazd. intézőbizottság arra is kéri a kormányt, hogy a vetőmag fölmentésére vonatkozó jogot ruházza a főispánokra, mert a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetétől beszerzendő fölmentések hosszabb időt igényelnének, s féltő, hogy ez a vetéseknek kellő időben elvégzését is akadályozná.

**Gazdák gyűlése.** A Borsodmegyei Gazdasági Egyesület igazgatóválasztmánya Melczér László elnöklete alatt tartott ülésében a járási gazdasági értekezleteken gyűjtött adatok alapján a tavaszi mezőgazdasági és az arató munka akadálytalan elvégzéséhez szükséges intézkedéseket állapította meg. Az igazgatóválasztmány előterjesztést tesz a vármegye törvényhatóságához, hogy a közérő kirendelésre nézve az engedelmet a földmivelésügyi minisztertől már most kérje ki. A mezőgazdasági munkabérnek járásonként való megállapítására is javaslatot tesz az egyesület.

**A Hangya közgyűlése.** 10-én tartotta rendes évi közgyűlést a fogyasztási szövetkezetek országos központja: a Hangya gróf Desseffy Emil elnöklete alatt. Rubinek Gyula felügyelőbizottsági elnök terjesztette elő a felügyelőbizottság jelentését, melyet az igazgatóság jelentésével és a zárszámadásokkal együtt egyhangulag elfogadtak és hozzájárultak a tiszta jövedelem felosztására vonatkozó javaslatához, mely szerint a 242.642 K 72 fillért kitevő tiszta nyereségből a rendes üzletrészek szelvénye, valamint az alapítványi üzletrészek szelvénye 5, illetve 50 koronával váltassék be. A választások során Ivánka Oszkár, dr. Pajor Ignác, dr. Dömötör László, Németh Gábor újból igazgatósági tagokká választották meg. A Hangya osztalékszelvényét márczius 11-től kezdve váltja be a Hangya pénztára.

**Talajjavítás szövetkezeti alapon.** A német birodalmi országgyűlés jelenlegi tárgyalásai során foglalkoztak a mocsaras, pusztaság és hasonló területeknek szövetkezeti alapon történő talajjavításával is. A hozzászólók ezt a kérdést a belső telepítés szempontjából mind igen fontosnak tartják és a talajjavításra vonatkozó rendeletet egyhangulag elfogadták.

**Nyiregyházáról** írják: Az élelmiszerek mérhetetlen drágulása, a mi nemcsak a fővárosban, de a vidéken is érezhető, egymás után teszi szükségessé, hogy a vidék egyes városai a kormánynál kieszközöljék a requirálási engedélyt és ezen az uton biztosítsanak polgárságuknak élelmiszert. Legutóbb Nyiregyháza városa kért és kapott a kormánytól engedélyt arra, hogy a termelőknél és kereskedőknél levő nagymennyiségű gabonából és más fogyasztási cikkek közül a szükséges mennyiséget lefoglalja, azt maximális áron megvásárolja és megfelelő módon a fogyasztók rendelkezésére bocsássa. A főkapitány az engedély értelmében mindennemű élelmiszert kivételét megtiltotta Nyiregyházáról. Mivel a város már előzőleg mintegy száz q babot beszerzett és most már kellő mennyiségű őrölni valóval is rendelkezik, valószínű, hogy hatósági élelmiszerrárusító-üzletet fog nyitni és ezen az uton fogja a szükséges élelmiszereket a fogyasztók rendelkezésére bocsátani.

**A lisztkészletek összeírása Debreczenben.** Debreczenből írják: A rendőrség összeírta a városban levő lisztkészleteket. Megállapították, hogy a városnak 62.000 métermázsas lisztre van szüksége. Ezt a kormánytól fogják kérni. A lisztből a hatóság fogja süttetni a kenyeret, amelyet csak hatósági utalvánnyal vásá-

rolhatnak a lakosok, még pedig egy-egy személy egy hónapban 9 kiló lisztből készült kenyeret. A hatóság szerződést kötött a sütődékkal, melyek elvállalják a város részére szükséges kenyér sütését s a kenyeret a liszt maximális árára adják el. Hasznuk az lesz, hogy 100 kilogramm lisztből 130 kilogramm kenyeret készíthetnek és ez a 30 kilogramm többlet fedezi a pékek költségeit és adja a hasznót.

**A parlag kényszerművelése.** A Szegedi Gazdasági Egyesület fölterjesztést intézett Ghillány Imre báró földmivelésügyi miniszterhez, a melyben a parlagon maradt földekre a kényszerű szántás-vetés elrendelését kéri. Ennek keresztülvitelére elsősorban a bevetetlen területek összeírását javasolja. Vetőmagot, vagy vetőmagra előleget az illető város, vagy vármegye adhatna s a tulajdonossal aratás idejében elszámolna. A szántásra a hatóság bizonyos napokra a megye vagy város területén levő összes igákat kirendelné, a területen található ekék igénybevételével. Egy igatartóra alig esne ezzel a rendszerrel több, mint két-három munkanap.

**A kukorica szárítása.** Gyakorlati tapasztalatok és tudományos meghatározások alapján általában csak május végén válik előzetes szárítási eljárás nélkül őrlehetővé a kukorica. Márcziusban még 15-22 százalék nedvességet tartalmaz a tengeri, melyből annyi vizet kell mesterségesen uton eltávolítani, hogy nedvességtartalma a 11-12 százalékot meg ne haladja, mert különben a belőle őrölt liszt 20 nap alatt használatatlan lesz. Még nagyobb baj lenne a kellőleg ki nem szárított tengeriből gyártott lisztet keverni a buza-, roz- és árpaliszttal, mert akkor ezeket a liszteket is elrontanák. A Molnár Lapja fölhívja tehát az illetékes kormánykörök figyelmét a praeventív rendszabályra, a mely abból állna, hogy a tengerit őrlés előtt mesterségesen kelljen szárítani, ha annak nedvességtartalma a 12 százalékot meghaladja. Ugyancsak elrendelendő a tengerinek csiráztatása a meglévő malomipari eszközök segítségével, és a csirának keverése a korpa közé, mert különben a csirában levő olaj, (a mely külön kisajtolva kitűnő tápszer, Amerikában pl. a napraforgóolajjal egyforma áron értékesítik), magát a lisztet élvezhetetlenné teszi. Ezeket a rendszabályokat a kormánynak kell kötelezőkké tenni.

**Német répamagimport.** Mint értesülünk, Észak-Németországból nagyobb mennyiségű répamag van utban Magyarország felé. Ennek a répamagnak importját a német répamag kiviteli tilalom időleges felüggesztése tette lehetővé. A répamag ára különben tavalyhoz képest erősen drágult, mert egyrészt a termelők is emelték az árakat, másrészt azonban a répamagvakat márkában kell kifizetni, a mi a jelenlegi átszámítási kulcs mellett 14.4 százalék drágulásnak felel meg.

**A cukorpiacz.** Prágából írják: A cukorgyárosok ama kérelmére hogy a semleges államokba engedjék meg a cukor kivitelét, rövidesen valószínűen megjön a válasz. Addig Triest kivételével, nem lehet cukrot elszállítani. Görgország el van látva áruval. Svájcban azonban már is nagy cukorhiány érezhető. Innen tehát a jövőben is élénk kereslet várható. Triestben megesappant a forgalom, úgy hogy az exportra érvényes ár mintegy 50 fillérrel csökkent. Minap például, bár a vásárlókedv elég élénk volt, csak olcsóbb áránál lehetett az árut elhelyezni, mert a kínálat is bőnek mutatkozott. A forgalom mintegy 20.000 zsákot tett ki. A jegyzések Ausszigban 27.50 kor. Prágában 27.25 korona azonnali szállításra és 27.75 korona Ausszigban október-decemberi szállításra. Lát-

nivaló, hogy azért az ár egyre fölfelé tart és a magyar répatermelőknek ezzel szemben a hivatalos árszabás élvezetével kell megelégedniök.

**Az észak- és nyugatmagyarországi cukorrépatermelő gazdák,** miként arról már beszámoltunk, érdekeik megvédése és a további egyöntetű eljárások megbeszélése céljából márczius hó 7-én Pozsonyban gyűlést tartottak, a mely gyűlésen elfogadott határozatot egy 12-tagú küldöttség volt hivatva a földmivelésügyi miniszternél tolmácsolni.

A küldöttség feladatának eleget is tett, a melyben e hó 13-án délelőtt 11 órakor Budapesten az Orsz. Magy. Gazd. Egyesületben, Rubinek Gyula igazgatónál tartott szűkebbkörű értekezletet, a honnét ugyancsak Rubinek Gyula vezetése alatt a földmivelésügyi miniszterhez ment kihallgatásra. Hogy a répatermelő gazdaközönség a küldöttség által elért eredményekről, továbbá a miniszter válaszárol tudomást szerezhessen, szükséges, hogy répatermelő gazdáink minél nagyobb számban újra összegyűljenek. E célból az előkészítő bizottság ez uton is felkéri Észak- és Nyugatmagyarország répatermelő gazdaközönségét, hogy *folyó évi márczius hó 21-én, azaz vasárnap délután 3 és fél órakor Pozsonyban, a vármegyeház nagyszobájában* összejönni sziveskedjenek, a mely alkalommal a bizottság és Rubinek Gyula, az Orsz. Magy. Gazd. Egyesület igazgatója, beszámolnak a miniszter válaszárol és egyuttal javaslatokat tesznek a további egyöntetű eljárásokra nézve is.

**Gazdasági munkások összeírása.** Zólyom vármegye főispánja, Kürthy Lajos báró, felszólítást intézett a közigazgatási hatóságokhoz, hogy az otthon levő férfi és asszony népet a mezőgazdasági munka elvégzésére serkentsék s a vonakodóktól az államsegítségét vonják meg. Egyben utasította őket, hogy a munkásokat és napszámosnókat márczius 10-e és 20-a között írják össze.

**A lefoglalt gabona feloldhatósága.** A földmivelésügyi miniszter a malmokban lefoglalt gabonakészletek feloldására vonatkozóan felhatalmazta az alispánokat, illetve a járási főszolgabírókat, hogy a malomban lefoglalt és egyes magánfelek tulajdonát tevő gabonát, ha a mennyisége a három métermázsát meg nem haladja, a lefoglalás alól a maguk hatáskörében feloldhassák. A malomban lefoglalt három métermázsánál nagyobb mennyiségű gabona csak akkor oldható fel, ha a gabona tulajdonosa igazolja, hogy ez a mennyiség nem több, mint a mennyit a hatósági requirálás alkalmával háztartási és gazdasági szükséglet czimén nála a lefoglalás alól kivettek.

**A malmok múlt évi nyeresége.** A hivatalos lap f. hó 13-ik számában publikálták mérlegeiket a Hungária Egyesült Gőzmalmok rt. és a Pesti Viktória Gőzmalom rt. Mind a két mérlegen meglátszik a háborús üzlet haszna. A magas gabona- és lisztárak őrési nyereséghez juttatták ezt a két malmot is. A Hungária malom bruttó keresménye meghaladta az öt millió koronát, de ebből csak 785.471 koronát mutatnak ki tiszta nyereség gyanánt. Osztalékul 10%-ot fognak fizetni. A részvényesek tehát csak 325.000 koronát kapnak a horribilis üzleti haszonból. A Pesti Viktória malom üzleti nyeresége 650.000 korona, ami a 3-6 millió koronás alaptőke csaknem 20 %-os kamatozásának felel meg.

**Hamisított bort szeszfőzési célra eladni tilos.** A bortörvény alapján hamisított bor forgalombahozatala miatt indított kihágási ügyben a terhelt azzal védekezett, hogy a nála talált hamisított bort nem fogyasztás céljaira, hanem egy szeszgyárosnak cognacfőzésre adta el. A

## KEMNA FORRÓGŐZEKÉI

szabadalmazott

SCHMIDT mérnökdoktor hírneves füstcső-tulhevitőjével

Minden más nedvesgőz-, compound- vagy compound-tulhevitett rendszer úgy teljesítő-képesség, mint tartósság tekintetében messze felülmúlnak és lényegesen kevesebb szénet fogyasztanak.

Referenciákkal, kimerítő felvilágosításokkal és költségvetésekkel szolgál:

KEMNA J. BUDAPEST, VI., Vilmos császár-ut 51. SZ. Sürgőnyezim: Kemna, Budapest. Telefon 91-21. Telefon 91-21.



harmadfoku itélet azonban a terhelte elítélte azzal a megokolással, hogy a bortörvény sehol sem tartalmaz olyan rendelkezést, mely szerint a hamisított bor forgalomba hozatalával elkövetett kihágás egyik alkotó elemül az kívántatnék meg, hogy az eladó a hamisított bort, borként leendő fogyasztás céljából hozza forgalomba. Az tehát, hogy a terhelte a hamisított bort kinek és mi célra adta el, a hamisított bor forgalomba hozatalával elkövetett kihágás megállapításának szempontjából teljesen közömbös, mert a törvény e tekintetben semmi megszorítást nem tesz, hanem feltétlenül kihágásnak minősíti a hamisított bor forgalomba hozatalát.

**Az iparművészeti iskola kertészke-dése.** Az Országos Magyar királyi Iparművészeti Iskola növendékei Balogh Loránt tanár vezetésével szervezkedtek arra, hogy parlagon heverő telkeket munkáljanak kertészeti célokra s ezzel erejükhez mérten a közlelmezés rendelkezésére álljanak. Eddig sikerült megszerezni a Gellérthegy tövében a cisztercita rend, Czákó Elemér, Györgyi Kálmán és Helbing Ferencz összesen több mint háromezer négyszögöl telkét, a hol az iskola vállalkozó növendékei burgonyát, babot és más veteményt természetnek s a termést az Iparművészeti Iskola Hadikórház s az ifjusági diákasztal konyháján fogják értékesíteni. Az intézet igazgatósága tekintettel erre a husvétii szünidőt meghosszabbítja, hogy a legnehezebb tavaszi földmunkák idejében elvégezhettek legyenek.

**Kertgazdaságok.** Zágrábból írják: A kormánybiztos rendelkezése a város területén és körletében levő üres telkeket mind művelés alá vették. A telkeken burgonyát, káposztát, babot, hagymát és más veteményeket természetnek. Az üggető egyesület tizenegy holdas bérelt területét is bevetették.

**A komlózsákok kiviteli tilalma.** A miniszterium rendelete értelmében mindennemű zsákunk megtöltött állapotban kivitele tilos s ez alól kivételnek csak abban az esetben van helye, ha a zsákok értékének megfelelő biztosítékot tesz le a kivívő. Ez a biztosíték komlózsákoknál kilogrammonként 3 K-ban állapított meg s a biztosíték csak úgy fizettetik vissza, ha a zsákok két hónapon belül visszaküldetnek. Az Or-

szágos Magyar Gazdasági Egyesület felterjesztést intézett a miniszterelnökhöz, melyben azt kéri, hogy márczius hó 31-ig komlóval megtöltött zsákunk vámkülföldre való kiviteléről a biztosíték letétele engedtesse el. A felterjesztésben megállapítja az OMGE., hogy a Németországgal, Svájczzal, Olaszországgal történő kereskedelmi forgalomban nem várható a kivitt zsákoknak visszajuttatása kiürített állapotban két hónapon belül; a magyar komló kivitelnek tehát azzal kell számolnia, hogy a letett biztosíték teljes összegében odavész, ezzel a komló jelentékenyen megrágnak, a mi a belföldi komló külföldi értékesítését megnehezítené.

**A rézgálicz-uzsora ellen.** Szegedről írják: A rézgálicz-uzsora megszüntetése ügyében a Homoki Szőlősgazdák Országos Egyesülete és a Szegedi Gazdasági Egyesület közbenjárt a földmívelésügyi kormányznál, amelytől három vaggon rézgáliczot kérelmezett a szegedi gazdák részére. Ezt a mennyiséget kilátásba is helyezték és beszerzési áron fogják eladni a gazdáknak.

### S Z E S Z.

Az osztrák szeszszindikátus a szeszárakat e héten 10 koronával felemelte és nálunk is ilyen szilárd irányzat uralkodott és élénk érdeklődés és gyér kínálat folytán a szeszárak szilárdak és drágábban zárulnak.

*Finomított szeszben* a kínálat gyér és jóval magasabb árakat engedélyeznek és nagyban 96—100 K. történtek eladások adózatlanul és 255—259 K. adózatlanul, míg ellenben prompt szállításra mert kötésre nem adnak el

*Denaturált szeszben* alig van kínálat és vevők prompt áruért nagyobb árakat engedélyeznek.

*Mezőgazdasági szeszgyárak* részéről gyér a kínálat és néhány tétel jegyzésen alól 2 kori talált vevőre.

Budapestben a kontingens nyersszesz ára 77—80 K.

*Budapesti zárlatárak nagyban:*

Finomított szesz adózva nagyb.	243.50—244.—K
» adózatl. nagyb.	84.50—85.—»
» » kis. tét. adózva	246.—247.—»
» » » adózatl.	87.—88.—»
Nyersszesz adózva nagyban	242.—243.—»

### Budapesti takarmányvásár.

(IX., ker.) Mester-utca, 1915. évi márczius hó 19. napján. (A székesfővárosi vásárigazgatóság jelentése a »Gazdasági Lapok« részére.)

Fölhoztak a szokott községekből 45 szekér réti szénát, 8 szekér muhart, 2 szekér zsupszalmát, 10 szekér alomszalmát, — szekér takarmányszalmát, — szekér tengeriszárt, és 7 szekér luczerna és zabos-bükköny stb. — zsák szecsckát.

A forgalom lanyha.

Arak métermázsánként fillérben a következők: réti széna I. r. 6. 1610—1700, réti széna II. r. 6. 800—1300, réti széna csomagolása —, muhart 1500—1900, zsupszalma 1040—1100, alomszalma 700—820, takarmányszalma —, tengeriszár —, zabos-bükköny 1400—1600, lóhere —, luczerna —, köles —, sarju —, szalma szecscka —

Összes kocsiszám 72 Összes súly 86.400 kilogramm.

## NYILTÉR.

(E rovatban közöltékért a szerkesztőség nem vállal felelősséget).

## JÓ VÉDŐOLTÓ-ANYAG

az, a melyik alkalmazkodik a beoltandó állat korához, fajtájához és egészségi állapotához. Jó védőoltóanyag az, a melyik a legnehezebb fertőző-dőtségi viszonyok között immunizál.

**Fertőzött viszonyok között használjuk a**

## JENNER PASTEUR-INTÉZET szérumos oltóanyagait,

a melyekkel a szervezetbe jutott fertőzőcsírákat előzetesen el lehet fojtani, a szervezetet pedig normálisra megerősíteni, mielőtt az oltóanyag-kulturát beadjuk.



Felelős főszerkesztő, laptulajdonos: **ORDÓDY LÁSZLÓ.**  
Szerkesztő: **FEHÉR ZOLTÁN.**

# ORSZÁGOS ÉRDEK,

hogy az idején fényesen sikerüljön, kötelessége tehát minden földbirtokosnak a tavaszi vetést idejekorán kártevés ellen megvédeni. A vetőmagnak ellenségei: a varjúk, egerek, hangyák és az üszök, melyek ellen biztos védelmet nyújt a kitünő



# CORBIN



csávázószer, mely 8 év óta bevált, miként azt tudományos intézetek, valamint gyakorlati gazdák alapos kísérletei hitelesen bizonyítják. A Corbin nem befolyásolja a vetőmag csírázóképeségét! Buza, rozs, árpa, zab, kukoricza, répa, kender, konyhavetemény stb. magjainál alkalmazható egyaránt kitünő eredménnyel. **A jelenleg drága kékkövel való csávázás, mely csak üszök ellen véd, teljesen elmaradhat.**

Megrendelések idejekorán, lehetőleg azonnal eszközrendő, mert a vasuti szállítás számos vonalon akadálylyal jár.

Rögtön küldünk árajánlatot (igen egyszerű), használati utasítást és bizonyítványmásolatokat érdeklődőknek.

**Dr. Keleti és Murányi** vegyészeti gyára, Ujpesten.

# GŐZEKE és MOTOREKE

tulajdonosoknak nem kell többé külföldi ellenségeinket támogatni, mert mindenféle gyártmányu gőzeke és motoreke összes részleteit acélból, vasból, fémből, bronzból, a legjobb kivitelben készítjük miskolci gyárunkban. Elsőrendű gőzekeacélsodronyköteleket 220—240 kg. m<sup>2</sup>-kénti szak. szilárdsággal, azonnal szállíthatunk.

**SZILÁGYI ÉS DISKANT MOTOR ÉS GÉPGYÁRA MISKOLCZON.**



# SZŐLŐOLTVÁNY

-ujdonságok csemege- és borfajokban, legjobb minőségben és mégis olcsón.

1000 drb prima, gyökeres, 2 éves oltvány	K	200.-
1000 drb prima, gyökeres oltvány	K	180.-
1000 drb prima, sima oltvány	K	90.-

### Amerikai vesszők:

1000 drb prima, gyökeres Riparia Portalis	K	38.-
1000 drb prima, sima Riparia Portalis	K	8.-

### Hazai vesszők:

1000 drb 2 éves, gyökeres	K	50.-
1000 drb 1 éves, gyökeres	K	40.-
1000 drb sima	K	8.-

Kapható oltvány és hazai vesszőkből 54 fajban.  
Kérjen ingyen kimutatást.

## SZÉKELY MIHÁLY

nyug. postafőtiszt, szőlőnagybirtokos, **GYÖNGYÖS.**

## Háborus Gazdasági Füzetek.

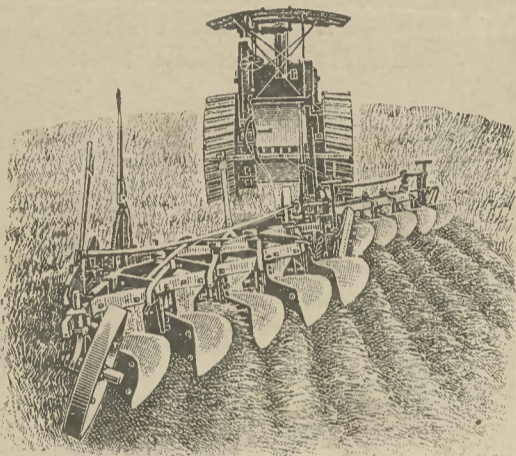
Szerkeszti: PAPP VIKTOR.

1. **Hogyan kell olcsón főzni a háborus időben?**
2. **Mezőgazdasági teendők a háborus időben.**
3. **Konyhakertészeti teendők a háborus időben.**

Szakszerű és gyakorlati tanácsok háztartásbelli, mező- és kertgazdasági teendők részére.

Minden füzet külön is kapható. Egy-egy füzet ára **40 fillér.**

A pénz (vagy levélbélyegek) előzetes beküldése mellett bérmentve küldi: Wodianer F. és Fiai, Budapest, IV., Sarkantyus-utca 3. Kapható minden lapelárusító helyen.



## A galántai ekeversenyen

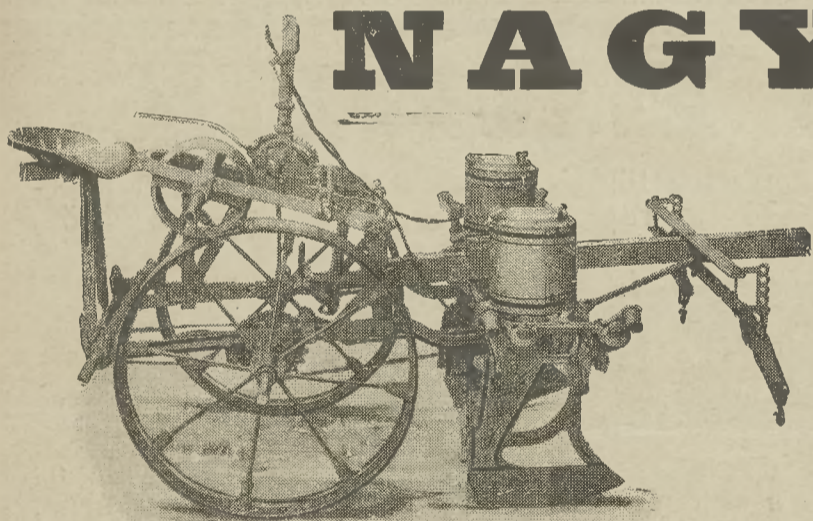
is újból beigazolódott, hogy a

## MACLAREN tulhevitős GŐZEKE

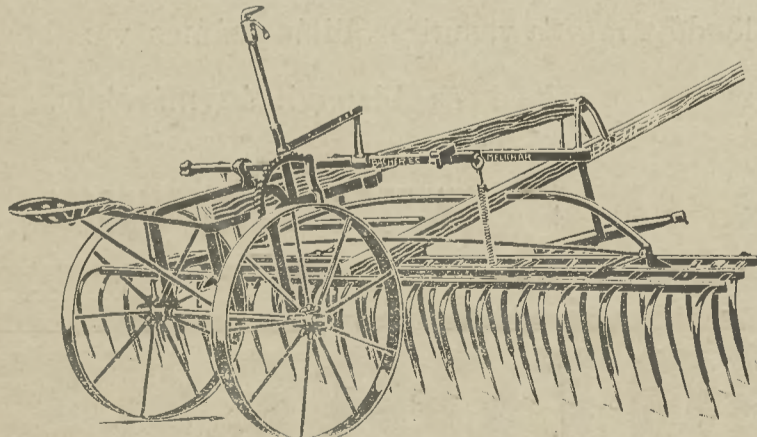
50 és 100 HP nagyságban, a legmodernebb, legszolidabb, legmegbízhatóbb és a leggazdaságosabb szántógép.

Bővebb felvilágosítást úgy ezen kettősrendszerű gőzekéről, valamint a Garrett-féle magajáró, mint a legjobb kivitelű világhírű gőzcseplőkéről, gőzteherautókról, gőzutihengerekről, stb. szívesen nyújt a magyarországi vezérképviselő

**FLEISCHL SAMU** cég, Budapest, V., Nádor-u. 28.



Avery négyzetben ültető gép.



Amerikai „Weeder” gyomirtógép.

## NAGY SIKER DÖNT AZ

# AVERY

**NÉGYZETBEN ÜLTETÉSI MÓDSZER MELLETT,**

mert kisebb területen nagyobb, biztosabb és értékesebb **többtermést** eredményez az **AVERY** eszközök céltudatos alkalmazása, tekintve a

1. munkáskéz és munkaidő, valamint az
2. üzemköltségek és
3. nagyarányu vetőmag megtakarítását,
4. a tengeri egyenletes és gyors fejlődését és
5. a nagy hozamot.

Bővebb felvilágosítással szolgál:

**Bächer Rudolf-Melichar Ferencz**

Magyarországi vezérképviselő: **SZÜCS ZSIGMOND,**  
**BUDAPEST, VI., Teréz-körut 26. sz. alatt.**

Mig készletünk tart, eredeti **amerikai nemesített tengerivetőmagot** szállítunk!